

INFORMACJA
PAŃSTWOWEGO POWIATOWEGO INSPEKTORA
SANITARNEGO
W JAWORZNIE

O STANIE BEZPIECZEŃSTWA MIASTA JAWORZNA
W 2023 ROKU

Zatwierdził:

PAŃSTWOWY POWIATOWY¹
INSPEKTOR SANITARNY
W JAWORZNIE
Bożena Wojcik

Szanowni Państwo

Państwowa Inspekcja Sanitarna została powołana, aby realizować zadania dotyczące zdrowia publicznego. Ich wykonywanie polega na sprawowaniu zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego oraz prowadzeniu działalności zapobiegawczej i przeciwepidemicznej w zakresie chorób zakaźnych i innych chorób powodowanych warunkami środowiska, a także na prowadzeniu działalności oświatowo-zdrowotnej.

Działania edukacyjne i promocyjne wspierające wykształcenie nawyków dotyczących świadomych wyborów zdrowotnych wśród obywateli pozwalają na dłuższe zachowanie sprawności zarówno fizycznej, jak i umysłowej. W myśl zasady, że lepiej zapobiegać niż leczyć, Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje wiele programów edukacyjnych, z którymi możecie się Państwo zapoznać w niniejszym opracowaniu.

Przedstawiony dokument zawiera wiele ciekawych danych statystycznych wraz z omówieniem najistotniejszych zagadnień z zakresu działalności prowadzonej przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie w 2023 roku.

Spis treści

SEKCJA EPIDEMIOLOGII	8
I. Choroby zakaźne	8
II. Szczepienia ochronne	16
III. Higiena lecznictwa	19
1. Podmioty lecznicze stacjonarne	19
2. Podmioty lecznicze ambulatoryjne	20
IV. Zabiegi deratyzacyjne	21
SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ I ŚRODOWISKA	21
I. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej oraz środków transportu	21
II. Interwencje	26
III. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej	26
IV. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie	27
1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	27
2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej	31
3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli	32
4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach	33
SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PODMIOTÓW I UŻYTKU	33
I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych	33
1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku	33
2. Jakość zdrowotna środków spożywczych	35
II. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego	36
III. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”	37
IV. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami*	37
V. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej	38
VI. Działania ukierunkowane problemowe - akcje tematyczne	38
VII. RASFF	41
VIII. Nadzór nad importem/eksportem	41
IX. Nadzór nad żywnością prozdrowotną włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową	42
X. Wnioski i interwencje	43
XI. Podsumowanie	44

Najważniejsze osiągnięcia:	44
SEKCJA HIGIENY PRACY	44
I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy	44
1. Narażenie zawodowe pracujących	44
II. Nadzór nad chemikaliami	47
III. Środki zastępcze, tzw. „nowe narkotyki”	48
IV. Choroby zawodowe	49
V. Podsumowanie	50
HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY	51
I. Stan sanitarno-higieniczny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży	51
1. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha.....	52
2. Stan sanitarny przedszkoli	53
3. Stan sanitarno-techniczny szkół	53
4. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym, wychowania pozaszkolnego i placówkami rekreacyjnymi	56
5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży	56
II. Podsumowanie i wnioski	57
I. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji	57
1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	57
2. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.	58
3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji	59
4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów	60
5. Współpraca z innymi organami:	60
OŚWIATA ZDROWOTNA	61
I. Zakres działań	61
II. Programy edukacyjne	61
1. Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV	61
2. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”	61
3. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”	62
4. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”	62
5. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”	62
6. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”	63
7. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”	63

8. Program „Znamię! Znam je?”	63
9. „Czyste Powietrze wokół nas”	64
10. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”	64
11. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia.....	64
12. Wojewódzka akcja „Nowe narkotyki – Nowe zagrożenia”	65
13. Wojewódzka akcja „Łap słońce z głową”	65
14. Wojewódzka akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”	65
15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach	66
16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego.....	66
17. Profilaktyka zatruć grzybami (bezpieczne grzybobranie).....	67
18. Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister”	67
19. Kampania informacyjna „Wybieraj Bezpieczną żywność” #EUChooseSafeFood.....	67
III. Podsumowanie	68

SEKCJA EPIDEMIOLOGII

Głównym kierunkiem działania Sekcji Epidemiologii było prowadzenie działalności przeciwepidemicznej oraz nadzór w zakresie zakażeń i chorób zakaźnych, w szczególności występujących ogniskowo, nadzór nad uodpornieniem populacji w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych, zapewnienie właściwych warunków przechowywania, przyjmowania, wydawania i transportu preparatów szczepionkowych.

I. Choroby zakaźne

W 2023 roku na terenie Jaworzna zarejestrowano ogółem 35541 zachorowań na choroby zakaźne, liczba ta jest o 43,3% mniejsza niż w roku ubiegłym. Najwięcej przypadków stanowiły zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne – 33207 (93% ogółu zachorowań). Należy jednak nadmienić, że zachorowania na grypę i zakażenia grypopodobne były rejestrowane przez Inspekcję Sanitarną do 7 lipca 2023 roku. Było to związane ze zmianą przepisów prawnych i zaprzestaniem raportowania tych zakażeń przez podmioty lecznicze w formie sprawozdania Mz-55. W związku z powyższym rzeczywista liczba zachorowań na grypę i zakażenia grypopodobne na terenie miasta jest wyższa, ale Inspekcja Sanitarna nie dysponuje kompletnymi danymi w tym zakresie. Miniony rok był pierwszym od momentu ogłoszenia pandemii zakażeń wirusem SARS-CoV-2, w którym te zachorowania nie zdominowały sytuacji epidemiologicznej w mieście. Do końca 2023 roku na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie odnotowano 1095 przypadków zachorowań na COVID-19, co stanowi spadek o 70% w porównaniu z rokiem poprzednim. Choroby wieku dziecięcego (644 przypadki) w minionym roku stanowiły 1,8% ogółu zachorowań na choroby zakaźne na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie. W tej grupie chorób największy odsetek stanowiła ospa wietrzna – 480 zgłoszeń (tj. 74% wszystkich zarejestrowanych chorób wieku dziecięcego). Na szczególną uwagę spośród chorób wieku dziecięcego zasługują w 2023 roku zachorowania na płonicę, których liczba w porównaniu z rokiem 2022 wzrosła prawie czterokrotnie. W 2023 roku 232 pacjentów, u których stwierdzono chorobę zakaźną wymagało hospitalizacji. Liczba hospitalizacji w porównaniu z rokiem poprzednim spadła o 46%. Największą grupę pacjentów hospitalizowanych (łącznie 152 osoby, tj. 65%) stanowili chorzy z zakażeniami żołądkowo-jelitowymi o różnej etiologii (bakteryjnej, wirusowej, nieokreślonej). W roku 2023 na uwagę zasługuje fakt, że w porównaniu z rokiem ubiegłym zarejestrowano 70% spadek liczby hospitalizacji spowodowanej zakażeniem wirusem SARS-CoV-2. W 2023 roku zarejestrowano 8 przypadków zgonów z powodu choroby zakaźnej. W 6 przypadkach przyczyną zgonu było zachorowanie na COVID-19, w 1 przypadku zgon nastąpił w wyniku zakażenia jelitowego wywołanego przez *C. difficile*, a w 1 przypadku w wyniku bakteryjnego nieokreślonego zapalenia opon mózgowo-rdzeniowych. Przeprowadzono 1696 wywiadów epidemiologicznych, z czego 1095 (tj. 64%) dotyczyło wywiadów z osobami zakażonymi wirusem SARS-CoV-2.

Mniej niż w 2022 roku. notowano przypadków: zakażeń SARS-CoV-2, ospy, bakteryjnych zakażeń jelitowych wywołanych przez *Clostridium difficile*, wirusowych zakażeń jelitowych, boreliozy, WZW B.

Wielej niż w 2022 roku stwierdzono przypadków: płonicy, zatruc pokarmowych wywołanych przez *Salmonellę*, biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu oraz gruźlicy.

Na podobnym poziomie jak w roku 2023 utrzymywała się liczba zachorowań na WZW C, świnkę, krztusiec, oraz rzeżączkę.

Nie zarejestrowano przypadków: różyczki, odry, lambliozy oraz WZW A.

Po raz pierwszy rejestrowano: zakażenia górnych dróg oddechowych wywołanych wirusem syncytialnym (RSV), co było związane ze zmianą przepisów prawa i objęcie tych zachorowań przepisami ustawy o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

1. COVID-19

W minionym roku, na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie, dało się wyraźnie zauważyć (podobnie jak w całym kraju) stabilizację sytuacji epidemiologicznej zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2. 1 lipca 2023 roku został w Polsce odwołany, trwający od 16 maja 2022 roku, stan zagrożenia epidemicznego. W minionym roku w Jaworznie zarejestrowano 1095 przypadków zakażeń wirusem SARS-CoV-2, co stanowiło spadek o 77% w porównaniu do roku 2022. Wyraźnie dało się zauważyć dwa szczyty zachorowań:

✓ falę zimowo-wiosenną, w trakcie której zarejestrowano 462 przypadki (tj. 42% ogółu zachorowań) i która przypadła na 1 kwartał 2023 roku. Miesiącem o największej liczbie zachorowań był marzec, w którym odnotowano 295 przypadków;

✓ falę jesienno-zimową, w trakcie której wystąpiły 564 zachorowania (tj. 51% wszystkich odnotowanych zakażeń) i przypadła ona na IV kwartał 2023 roku. Miesiącem o największej liczbie zachorowań podczas trwania tej fali był grudzień, w którym zarejestrowano 372 przypadki zakażeń SARS-CoV-2. W skali całego roku miesiącem o największej odnotowanej liczbie zakażeń był grudzień – 362 przypadki, co stanowi 34% wszystkich zachorowań. W związku z zakażeniem, 40 pacjentów wymagało hospitalizacji, co stanowi 3,6% ogółu zachorowań. Wskaźnik zapadalności (na 100 tys. mieszkańców) dla Jaworzna wyniósł 1321,44 i był wyższy niż dla Polski (900,82). Przebieg choroby w zdecydowanej większości przypadków był lekki lub średni. Najczęściej pacjenci manifestowali objawy grypopodobne (tj. gorączka, dreszcze, bóle mięśni, rozbicie, ogólne osłabienie, ból głowy, ból gardła) o lekkim lub średnim natężeniu. Odnotowano również 6 zgonów, w których jedną z przyczyn było zakażenie wirusem SARS-CoV-2. Ze względu na płeć liczba zgonów rozłożyła się następująco: zmarło 5 kobiet i 1 mężczyzna. Wszystkie zgony wystąpiły w grupie wiekowej 60+, u każdej ze zmarłych osób stwierdzono dodatkowo występowanie chorób współistniejących. Zachorowania na COVID-19, analogicznie jak w latach ubiegłych, występowały zarówno sporadycznie, jak i w ogniskach. Na terenie nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie odnotowano w 2023 roku 4 ogniska SARS-CoV-2 zidentyfikowane w oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie. Liczba ta pokazuje znaczny spadek ilości zachorowań ogniskowych (o 75%) w stosunku do roku poprzedniego. Ogniska zidentyfikowano na oddziałach: wewnętrznym, kardiologicznym oraz chirurgii ogólnej. Łącznie w ogniskach zakażonych było 37 osób, z czego ponad 80% zakażeń dotyczyło pacjentów a 19% zakażeń to zachorowania wśród personelu. W porównaniu

z rokiem 2022 pandemia COVID-19 na terenie Jaworzna w roku 2023 miała łagodniejszy przebieg, o czym świadczą następujące dane:

- ✓ spadek liczby zakażeń o 77%;
- ✓ spadek liczby osób hospitalizowanych w związku z zakażeniem o 70%;
- ✓ spadek liczby zgonów o 91%.

Na poprawę sytuacji epidemiologicznej zakażeń spowodowanych wirusem SARS-Cov-2 w 2023 roku miało przede wszystkim nabieranie przez społeczeństwo odporności populacyjnej związanej z powszechnym krążeniem wirusa w populacji oraz dużą liczbą ozdrowieńców. W związku z normowaniem się sytuacji epidemiologicznej COVID-19 w całym kraju od 1 lipca został na terytorium Polski odwołany stan zagrożenia epidemicznego. W związku z nadzorem nad zakażeniami spowodowanymi wirusem SARS-CoV-2 w 2023 roku przeprowadzono 1095 wywiadów epidemiologicznych z osobami zakażonymi oraz 4 dochodzenia epidemiologiczne przy opracowywaniu zakażeń ogniskowych.

1.1 Grypa i zakażenia grypopodobne – w 2023 roku w związku z nowelizacją Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej na rok 2023, która z dniem 7 lipca 2023 r. zniosła obowiązek składania przez placówki medyczne do Państwowej Inspekcji Sanitarnej sprawozdań MZ-55 (Dz. U. 2023 r., poz. 1282), PPIS w Jaworznie dysponuje danymi o liczbie rozpoznanych przypadków jedynie za pierwsze półrocze minionego roku. Zgodnie z posiadanymi danymi w Jaworznie w 2023 roku zarejestrowano 33207 przypadków grypy i zachorowań grypopodobnych, z czego 42% dotyczyło dzieci do 14 roku życia. 26 chorych na gripę wymagało hospitalizacji, w związku z objawami ze strony układu oddechowego. 80% hospitalizacji wystąpiło u dzieci i młodzieży w grupie wiekowej do 14 roku życia. Biorąc pod uwagę sezonowy rozkład zachorowań 19434 przypadków tj. 58% wszystkich zarejestrowanych zachorowań wystąpiło w I kwartale. Zachorowania rozkładały się niemal równomiernie we wszystkich miesiącach, z nieznacznym wzrostem w marcu, na który przypadło 34% wszystkich odnotowanych zakażeń. W II kwartale liczba zachorowań zaczęła sukcesywnie spadać i w czerwcu osiągnęła najniższą odnotowaną liczbę na poziomie 3908 zakażeń. Na podstawie zmienionych przepisów w 2023 roku do PPIS w Jaworznie zgłoszono 134 przypadki zachorowań na gripę potwierdzonych wynikiem testu antygenowego. Ponad 44% chorych dotyczyło dzieci do 14 roku życia. 10 spośród chorych osób wymagało hospitalizacji. Wszystkie hospitalizacje dotyczyły dzieci do 14 roku życia. W 2023 roku przeciwko grypie zaszczepiło się 2320 (o 233 więcej niż w roku 2022) osób, co stanowi 2,8% populacji miasta. Największy odsetek zaszczepionych (tj. 78,5%) stanowią seniorzy powyżej 65 roku życia.

1.2 Choroby wieku dziecięcego

Ospa wietrzna

W 2023 roku zarejestrowano 480 przypadków zachorowań na ospę wietrzną. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba ta spadła o 37,5%. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 597,26 i był na podobnym poziomie jak dla Polski (505,70). Rozkład zachorowań ze względu na płeć wyglądał następująco: 53% chorych (tj. 256 przypadków) stanowili mężczyźni, w 47% przypadkach (tj. 224 osoby) zachorowania dotyczyły kobiet. Żadna z chorych osób nie wymagała hospitalizacji. Najliczniejszą grupę chorych stanowiły dzieci w grupie wiekowej do 14 roku życia, u których zarejestrowano 454 przypadki tj. 94% ogółu zachorowań na tę

chorobę. Przypadki ospy były rejestrowane w ciągu całego roku, z wyraźnym spadkiem zachorowań w miesiącach od lipca do listopada, kiedy odnotowano jedynie 8% (tj. 61) wszystkich zachorowań. Miesiącami o największej liczbie zarejestrowanych przypadków były grudzień, maj, czerwiec i styczeń odpowiednio 92, 71, 63 i 62 zachorowania. Szczepienia nie miały wpływu na sytuację epidemiologiczną ospy w Jaworznie. Spośród ogółu chorych tylko 7 osób było wcześniej szczepionych p/ospie, trzy osoby przyjęły dwie dawki szczepionki, a 4 były po jednej dawce. W Polsce dostępna jest szczepionka przeciw ospie wietrznej, zawiera ona żywy, lecz pozbawiony zjadliwości (atenuowany) szczep wirusa. Szczepieniem obowiązkowym objęte są dzieci do 12 roku życia ze wskazań medycznych i dzieci narażone na zakażenie ze względów środowiskowych (np. przebywające w domach dziecka lub uczęszczające do żłobków i klubów dziecięcych). Pozostałym dzieciom szczepienie jest zalecane, jednak rodzice sporadycznie sięgają po ten rodzaj profilaktyki. W 2023 roku zaszczepiło się 314 osób, z czego 78% (tj. 245 osób) w ramach szczepień obowiązkowych osób narażonych, a 69 osób (w tym 8 dorosłych) w ramach szczepień zalecanych.

Świnka

Zarejestrowano 9 przypadków zachorowań, czyli liczba chorych była nieznacznie większa niż w roku 2022. Zachorowały 4 kobiety i 5 mężczyzn. Wskaźnik zapadalności wyniósł 10,86 i był ponad czterokrotnie wyższy niż dla Polski (2,57). Choroba przebiegała bez powikłań, chorzy nie wymagali hospitalizacji. Przypadki świnki rejestrowano, analogicznie jak w roku poprzednim, w miesiącach od sierpnia do grudnia. Osiem zachorowań dotyczyło grupy wiekowej do 14 roku życia, tylko w jednym przypadku zachorowanie dotyczyło młodzieży w przedziale wiekowym 15 – 19 lat. Wszystkie chore osoby były wcześniej szczepione zgodnie z obowiązującym PSO. Po wprowadzeniu obowiązkowych szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różyczce dla całej populacji, obserwuje się wyraźny spadek liczby przypadków (od 2006 roku), a sytuacja epidemiologiczna tej choroby jest stabilna.

Płonica

W 2023 roku zarejestrowano 154 przypadki zachorowań na płonicę, to czterokrotny wzrost w porównaniu z rokiem 2022. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 185,85 i był wyższy niż dla Polski (118,42). Ze względu na płeć zachorowania rozłożyły się równomiernie – zachorowało 77 kobiet i 77 mężczyzn. Dwie osoby w związku z zachorowaniem były hospitalizowane. Najliczniejszą grupę chorych stanowiły dzieci przedszkolne i szkolne, w przedziale wiekowym od 3 do 14 lat (ponad 88% ogółu zachorowań). Osoby dorosłe chorują sporadycznie, w Jaworznie w ubiegłym roku zarejestrowano 7 takich przypadków. Zachorowania na płonicę rejestrowano w ciągu całego roku. Wzrost liczby chorych zaobserwowano w dwóch przedziałach czasowych od lutego do czerwca i następnie od października do grudnia. Miesiącem o największej liczbie zarejestrowanych chorych był grudzień. Warto podkreślić, iż w przypadku płonicy, nie jest możliwe nabycie odporności dzięki szczepieniom. U noworodków istnieje odporność bierna, uzyskana od matki, która ustępuje pod koniec pierwszego roku życia. Odporność czynną nabywa się wraz z wiekiem poprzez częste ekspozycje na zakażenie. Należy zwrócić uwagę, że znaczny wzrost liczby zachorowań na zakażenia paciorkowcowe (w tym na płonicę) jest obserwowany nie tylko w Polsce, ale również w wielu krajach Europy, w Stanach Zjednoczonych i w Kanadzie. Taka sytuacja jest jednym ze skutków pandemii COVID-19. W czasie największego zagrożenia epidemicznego społeczeństwo wykazywało większą dbałość o higienę, stosowanie

preparatów dezynfekcyjnych do rąk ograniczenie kontaktów międzyludzkich, zachowanie dystansu społecznego, stosowanie maseczek. Te wszystkie działania ograniczyły nie tylko zakażenia wirusem SARS-CoV-2, ale także wpłynęły na obniżenie transmisji wielu innych patogenów, w tym paciorkowców gr. A, które są przyczyną zachorowania na płonicę. Po drugie większa część populacji przechorowała COVID-19 w mniej lub bardziej objawowy sposób, a skutkiem tego jest osłabienie układu immunologicznego, co z kolei zwiększa podatność na różne zachorowania.

1.3 Zatrucia i zakażenia pokarmowe

W 2023 roku zarejestrowano 271 zatruc i zakażeń pokarmowych, o 15% (tj. o 48 przypadków) mniej niż w roku poprzednim. 56% chorych było hospitalizowanych w związku z zakażeniem. Biegunki i zatrucia pokarmowe cały czas stanowią istotną przyczynę chorobowości u dzieci do lat dwóch, 17% wszystkich zarejestrowanych przypadków dotyczyło tej grupy wiekowej. Do zachorowań u dzieci dochodzi wyłącznie w środowisku domowym. Ze względu na czynnik etiologiczny rozkład częstości występowania zatruc i zakażeń pokarmowych przedstawiał się następująco:

- 44,6% czynnik etiologiczny nie został ustalony i zachorowania te zostały zaklasyfikowane jako bliżej nieokreślone (BNO) o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu,
- 35,8% stanowiły zakażenia bakteryjne,
- 19,6% przypadków czynnikiem etiologicznym okazały się wirusy.

1.3.1 Biegunki i zapalenia żołądkowo – jelitowe BNO o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu

Biegunki u dzieci do lat 2 – liczba zachorowań utrzymywała się na podobnym poziomie jak w roku ubiegłym, odnotowano 22 przypadki (o 4 mniej niż w 2022 roku) z czego 14 pacjentów (64%) wymagało hospitalizacji. Częściej do zakażenia dochodziło u chłopców, którzy stanowili 63% wszystkich chorych tj. 14 osób. W 68% (tj. u 15 pacjentów) biegunek przeprowadzono diagnostykę laboratoryjną w kierunku obecności biologicznych czynników chorobotwórczych: bakterii i/lub wirusów, która nie określiła co było czynnikiem etiologicznym zachorowania.

Biegunki u osób powyżej 2 lat - 99 zachorowań z czego 35 pacjentów (71%) wymagało hospitalizacji. Zapadalność wyniosła 119,47 i była nieznacznie niższa niż dla Polski (126,14). Rozkład zachorowań ze względu na płeć rozkładał się równomiernie: zachorowało 50 mężczyzn, i 49 kobiet. Zachorowania występowały w ciągu całego roku.

1.3.2 Zakażenia o etiologii wirusowej

W 2023 roku zarejestrowano 53 przypadki zachorowań i liczba ta była niższa o 46% w porównaniu z rokiem 2022. Wszyscy pacjenci byli hospitalizowani w związku z zachorowaniem. 45% ogółu zakażonych stanowiły dzieci do lat 2. Czynnikiem etiologicznym w 24 przypadkach zachorowań były norowirusy, 22 zachorowania wywołały rotawirusy, a w 7 przypadkach czynnikiem zakażenia okazał się adenowirus. U małych dzieci w przebiegu choroby na ogół występują wymioty i biegunka, co może dość szybko prowadzić do odwodnienia. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: zachorowało 31 (tj. 58%) mężczyzn i 22 kobiety. Zdecydowana większość zakażeń (80%) wystąpiła u dzieci w przedziale wiekowym od 0 do 5 lat, starsze dzieci stanowią 15% ogółu zachorowań, natomiast tylko 2 przypadki dotyczyły osób dorosłych. Zakażenia wirusowe

rejestrowano w miesiącach styczeń - lipiec. W Polsce dostępne są doustne szczepionki przeciwko zakażeniom wywołanym przez rotawirusy, zawierająca żywe, atenuowane szczepy wirusa. Szczepienie przeciw zakażeniom rotawirusowym w populacji ogólnej jest obowiązkowe (finansowane z budżetu Ministra Zdrowia) dla dzieci urodzonych po dniu 31 grudnia 2020 r. W latach ubiegłych szczepienia te funkcjonowały jako szczepienia zalecane. Szczepienie przeprowadza się w schemacie dwu lub trzydawkowym, co wynika z rodzaju dostępnej szczepionki. W zależności od realizowanego schematu, ukończenie pełnego cyklu szczepień zaleca się przed ukończeniem przez dziecko 16 lub 22 tygodnia życia.

1.3.3 Zakażenia o etiologii bakteryjnej

W 2023 roku zarejestrowano 97 zatruc i zakażeń jelitowych o etiologii bakteryjnej, to o 20% mniej niż w roku ubiegłym. Czynnikiem etiologicznym w większości przypadków tj. w 86% zachorowań było *Clostridioides difficile*, a w 11% *Salmonella*.

Zakażenia *Clostridioides difficile* – w roku 2023 zarejestrowano 30% spadek liczby tych zakażeń w porównaniu z rokiem ubiegłym. Wskaźnik zapadalności wyniósł 101,37 i był o 45,31 wyższy niż dla Polski. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 50 zgłoszeń dotyczyło kobiet, 34 zarejestrowanych przypadków wystąpiło u mężczyzn. Zachorowania rejestrowano w ciągu całego roku, miesiącami o największej liczbie zarejestrowanych przypadków były: marzec, kwiecień, maj i lipiec. We wszystkich przypadkach do zachorowania dochodzi w związku z wydłużonym okresem hospitalizacji i stosowaniem u pacjentów długotrwałej antybiotykoterapii. Wzrost liczby przypadków zakażeń jelitowych wywołanych *C. difficile* w ostatnich dwóch latach wiąże się z występowaniem zakażeń spowodowanych wirusem SARS-CoV-2, a co za tym idzie koniecznością dłuższej hospitalizacji, szczególnie osób starszych i obciążonych chorobami współistniejącymi. Świadczyć o tym może fakt, iż 87% wszystkich zarejestrowanych zachorowań wystąpiło u seniorów powyżej 60 roku życia. Zarejestrowano 1 zgon, w którym jedną z przyczyn było zakażenie *C. difficile*. Odnotowano również dwa zakażenia u dzieci. Wystąpiły 3 ogniska zakażeń spowodowanych *C. difficile*, zarejestrowane w oddziałach Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie. Ogniska występowały w Oddziale Wewnętrznym (dwukrotnie) oraz w Oddziale Chirurgii Ogólnej. Łącznie we wszystkich ogniskach zachorowało 12 pacjentów, zachorowań wśród personelu nie odnotowano.

Zatrucia pokarmowe *Salmonella* – w roku 2023 zarejestrowano 11 zatruc pokarmowych, w których czynnikiem etiologicznym była *Salmonella*, to znaczny wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim, w którym zachorowań tych nie odnotowano. 10 chorych w związku z zakażeniem wymagało hospitalizacji. Wskaźnik zapadalności wyniósł 13,27 i był o połowę mniejszy niż dla Polski. Ze względu na płeć rozkład zachorowań przedstawiał się następująco: 6 zgłoszeń dotyczyło kobiet, 5 zarejestrowanych przypadków wystąpiło u mężczyzn. Większość chorych stanowiły dzieci i młodzież do 19 roku życia – 9 przypadków, co stanowi 81% wszystkich zachorowań. Zachorowania rejestrowano w miesiącach od marca do maja, a następnie od lipca do października. Wszystkie zachorowania były sporadyczne, nie rejestrowano zatruc o charakterze ogniskowym.

1.3.4 Zatrucia środkami zastępczymi. Realizując zadania w celu ochrony zdrowia ludzkiego, w tym zagrożenia zdrowia publicznego stwarzanego przez środki zastępcze tzw. „dopalacze” prowadzono monitoring tych zatruc. W 2023 roku zgłoszono do PPIS

w Jaworznie 1 przypadek zatrucia środkami zastępczymi (Mefedron). Zatrucie dotyczyło 15 letniej kobiety, pacjentka w związku z zatruciem była hospitalizowana w Oddziale Pediatrii Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie.

1.4 Borelioza – liczba zareportowanych przypadków w 2023 roku wyniosła 103 i była o 33 zachorowania (tj. o 25%) niższa niż w roku poprzednim. Według płci zachorowania rozłożyły się w następujący sposób – w 57% przypadków choroba wystąpiła u kobiet, 43% przypadków zachorowań dotyczyło mężczyzn. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 124,3 i był wyższy niż dla Polski (66,96). Zachorowania odnotowywano w różnych grupach wiekowych, z czego najwięcej u osób powyżej 60 roku życia (40% zachorowań). Dzieci i młodzież do 19 roku życia stanowiły 10% wszystkich chorych. Żadna osoba w związku z zachorowaniem nie wymagała hospitalizacji. Choroba nie wystąpiła u osób w związku z narażeniem zawodowym. Do PPIS wpłynęły również zgłoszenia zachorowań, które nie spełniły definicji przypadku boreliozy opracowanej na potrzeby nadzoru epidemiologicznego (np. brak objawów choroby, brak badań) i nie zostały one wykazane w sprawozdaniu Mz-56. Sytuacja epidemiologiczna boreliozy w Jaworznie jest stabilna.

1.5 Gruźlica – odnotowano 12 przypadków, u wszystkich chorych rozwinęła się gruźlica płuc. Liczba przypadków była o 4 wyższa niż w roku ubiegłym. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 14,48. Ze względu na płeć rozkład zachorowań był następujący: zachorowało 9 mężczyzn i 3 kobiety. Nie odnotowano zachorowań wśród dzieci i młodzieży. Wszystkie przypadki dotyczyły osób dorosłych, powyżej 30 roku życia, najczęściej obciążonych dodatkowo chorobami współistniejącymi. 3 chorych to osoby bezdomne, u których ustalanie kontaktów jest utrudnione ze względu na ich częste zmiany miejsca pobytu. W ramach prowadzonego nadzoru PPIS w Jaworznie ustalił 15 osób z otoczenia chorych, którzy zostali poinformowani o konieczności wykonania badań kontrolnych. Z tej liczby przebadanych zostało 12 osób i u żadnej nie potwierdzono zakażenia prątkiem gruźlicy. Wszystkie zgłoszenia dotyczyły nowych zachorowań, nie zarejestrowano wznowy choroby. Wszyscy chorzy w związku z zachorowaniem byli hospitalizowani. Nie odnotowano żadnego zgonu, którego przyczyną byłaby gruźlica.

1.6 Neuroinfekcje

Liczba zachorowań na neuroinfekcje w 2023 roku wyniosła 12, tj. o 5 przypadków więcej niż w roku poprzednim. Ze względu na czynnik etiologiczny zarejestrowano następujące zachorowania:

- 6 zapaleń opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii bakteryjnej,
- 4 zapalenia opon mózgowo – rdzeniowych o etiologii wirusowej,
- 1 zapalenie mózgu inne i nieokreślone,
- 1 zapalenie mózgu o etiologii wirusowej.

W zakażeniach pochodzenia wirusowego tylko w jednym przypadku była prowadzona dalsza diagnostyka celem identyfikacji wirusa. W jej toku ustalono, iż czynnikiem etiologicznym był wirus zapalenia mózgu przenoszony przez kleszcze. W pozostałych przypadkach infekcje wirusowe zostały sklasyfikowane jako „wirusowe nieokreślone”. Zachorowało 6 kobiet i 6 mężczyzn, wszystkie przypadki były hospitalizowane. Zachorowania na neuroinfekcje rejestrowano w ciągu całego roku. W miesiącach marzec – kwiecień odnotowano po 2 zachorowania, w czerwcu i listopadzie nie było zachorowań, a w pozostałych miesiącach po jednym. W dwóch przypadkach (podobnie jak w roku 2022) zachorowania dotyczyły

dzieci. Najwięcej zachorowań 67% wystąpiło w przedziale wiekowym 45 – 72 lata. Odnotowano jeden zgon, w którym przyczyną było zapalenie opon mózgowo – rdzeniowych bakteryjne nieokreślone. W pozostałych 11 przypadkach zachorowanie zakończyło się pełnym powrotem do zdrowia bez powikłań.

1.7 Wirusowe zapalenie wątroby – zarejestrowano:

WZW B	7 zachorowań
WZW C	5 zachorowań
WZW inne i nieokreślone	1 zachorowanie

W sumie zarejestrowano 13 zachorowań, liczba ta była o 2 zachorowania mniejsza niż w roku 2022. W związku z zachorowaniem 4 pacjentów wymagało hospitalizacji.

WZW B: Zarejestrowano 6 przypadków przewlekłego wirusowego zapalenia wątroby typu B i 1 ostre. Zachorowało 6 mężczyzn i 1 kobieta. Chorowały osoby w przedziale wiekowym 21 – 79 lat. Wskaźnik zapadalności w przypadku WZW B przewlekłego dla Jaworzna wyniósł 7,24 i był niższy niż dla Polski (8,26). W zdecydowanej większości przypadków przewlekłego WZW B nie da się precyzyjnie określić daty zachorowania, ponieważ przebieg choroby jest bezobjawowy i najczęściej nosicielstwo wirusa jest stwierdzane przy okazji wykonywania przez pacjenta innych badań. Na podstawie wywiadu epidemiologicznego ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Osoby z najbliższego otoczenia chorych są objęte nadzorem lekarza POZ. W przypadku zakażenia o charakterze ostrym wykluczono ryzyko związane z przerwaniem ciągłości tkanek, gdyż w wywiadzie pacjent zanegował poddawanie się tego typu zabiegom w okresie do 6 miesięcy przed wystąpieniem objawów.

WZW C: Zarejestrowano 5 przypadków zakażeń, identycznie jak w roku 2022. Zachorowało 2 mężczyzn i 3 kobiety. Chorowały osoby w przedziale wiekowym 25 – 63 lat. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 6,03 i był niższy niż zapadalność dla Polski (8,67). Nie odnotowano zachorowań ogniskowych. W przypadku wirusowych zapaleń wątroby przenoszonych drogą krwi, nie obserwujemy korelacji wzrostu zachorowań z porą roku. Osoby chore zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych podlegają szczepieniu przeciw WZW B. Wszyscy pacjenci byli w przeszłości zaszczepieni pełnym cyklem szczepień. Na podstawie wywiadów epidemiologicznych ustalono, że do zakażenia mogło dojść w wyniku przeprowadzonych w przeszłości zabiegów przerwania ciągłości tkanek w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Osoby z najbliższego otoczenia chorych są objęte nadzorem lekarza POZ.

1.8 Choroby przenoszone drogą płciową - W 2023 roku zgłoszono 6 zachorowań na kiłę, to o 5 przypadków więcej niż w roku 2022. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 7,2 i był niższy niż dla Polski (7,92). W jednym przypadku zachorowanie wymagało hospitalizacji. Zarejestrowano także, podobnie jak w roku poprzednim, 1 zachorowanie na rzeżączkę, które wystąpiło u mężczyzny. Wskaźnik zapadalności dla Jaworzna wyniósł 1,2 i był niższy niż dla Polski (3,64). W 2023 roku odnotowano również 1 przypadek zachorowania na chlamydię, o 1 przypadek mniej niż w roku 2022. Wskaźnik zapadalności wyniósł 1,2 i był o niższy niż dla Polski (3,64). Na choroby przenoszone drogą kontaktów seksualnych zachorowali młodzi mężczyźni w przedziale wiekowym od 25 do 54 lat.

II. Szczepienia ochronne

Szczepienia są najskuteczniejszym narzędziem w walce z niebezpiecznymi, często śmiertelnymi chorobami zakaźnymi zagrażającymi zdrowiu i życiu. Głównym celem szczepionki jest ochrona przed ciężkim przebiegiem choroby i powikłaniami, których nie da się przewidzieć. Po zaszczepieniu 90-95% populacji wytwarza się tzw. odporność zbiorowiskowa, która ogranicza epidemiczne rozprzestrzenianie się patogenów. Dzięki odporności zbiorowiskowej szczepienie chroni nie tylko osobę zaszczepioną, ale dodatkowo również najsłabszych, którzy nie mogą być zaszczepieni ze względu na przeciwwskazania. Schematy obowiązkowych szczepień dzieci i młodzieży obejmujące liczbę dawek i terminy ich podania wymagane dla danego szczepienia podstawowego lub przypominającego, z uwzględnieniem wieku osoby objętej obowiązkiem szczepienia, określone zostały w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych. W 2023 roku na terenie miasta Jaworzna funkcjonowało 21 punktów szczepień przeprowadzających zarówno obowiązkowe, jak i zalecane szczepienia ochronne, z czego 3 działające w poradniach dla dorosłych i 17 w poradniach D, gdzie opieką objętych zostało w sumie 15 597 dzieci i młodzieży do 20 roku życia. Dodatkowo przy Szpitalnym Oddziale Ratunkowym funkcjonuje 1 punkt szczepień. Realizując Program Szczepień Ochronnych w 2023 roku w ramach szczepień obowiązkowych podanych zostało 11 216 dawek szczepionek finansowanych z budżetu państwa (zakupionych przez Ministra Zdrowia), w tym 9 355 dawek podanych w ramach obowiązkowych szczepień ochronnych dzieci i młodzieży do 19 roku życia. Dodatkowo, w związku ze zwolnieniem przez Ministra Zdrowia z rezerwy preparatów szczepionkowych i przekazanie ich podmiotom leczniczym nieodpłatnie, w 2023 roku podano poza Programem Szczepień Ochronnych 13 dawek szczepionki przeciw meningokokom grupy B (Bexsero) i 9 dawek szczepionki przeciw meningokokom grupy A, C, W-135 i Y (Nimenrix) w grupie dzieci ze szczególnymi wskazaniami do szczepienia przeciw zakażeniom *Neisseria meningitidis* oraz 20 dawek szczepionki przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B (Euvax B) dla osób dorosłych. W 2023 roku uruchomiony został powszechny program szczepień przeciw ludzkiemu wirusowi brodawczaka (HPV), jako uzupełnienie bezpłatnego Programu Szczepień Ochronnych dzieci i młodzieży o nowy zakres ochrony przed chorobami wywołanymi przez HPV. Szczepienia te mają charakter zalecanych szczepień ochronnych, dla których zakup szczepionek został objęty od 1 czerwca 2023 roku finansowaniem ministra właściwego do spraw zdrowia. Szczepienia przeprowadzane są u dziewcząt i chłopców w grupach wiekowych 12 i 13 lat. Od czerwca 2023 roku podanych zostało 378 dawek szczepionek przeciw HPV, w tym 370 dawek szczepionki Gardasil 9 i 8 dawek szczepionki Cervarix. W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Jaworznie wydała do podległych punktów szczepień 11 542 ampułek/fiolek preparatów szczepionkowych. Transport i przechowywanie szczepionek odbywały się z zachowaniem łańcucha chłodniczego. W Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie funkcjonuje ciągły, całodobowy monitoring temperatury w szafie chłodniczej przeznaczonej do przechowywania szczepionek. Temperatura w urządzeniu chłodniczym monitorowana jest przez firmę TermMed z Rudy Śląskiej, z którą Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie podpisał stosowną umowę. Monitoring odbywa się elektronicznie przy pomocy

nadajnika radiowego zainstalowanego na urządzeniu chłodniczym i dwóch czujników temperaturowych wewnątrz szafy chłodniczej, codziennie przez 24 godziny na dobę, co sekundę, a dane zapisywane są co godzinę na nośniku pamięci. Firma TermMed, na zasadach wskazanych w umowie, zobowiązana jest również do interwencji i zabezpieczenia szczepionek w przypadku przerwania „łańcucha chłodniczego” (awarii lub braku zasilania urządzenia chłodniczego). Szafa chłodnicza spełnia wymagania właściwego przechowywania preparatów szczepionkowych (w temperaturze od +2°C do +8°C).

2.1 Analiza stanu zaszczepienia roczników podlegających obowiązkowym szczepieniom ochronnym

Szczepienia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B

W 2023 roku w stosunku do roku 2022 nastąpił niewielki wzrost z 40,82% do 41,47% stopnia zaszczepienia dzieci w pierwszym roku życia przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B. Poziom zaszczepienia w drugim roku życia przeciw WZW B osiągnął 79,39%.

Szczepienia podstawowe przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* oraz *Haemophilus influenzae* typ b

Zaobserwowano również niewielki wzrost w stanie zaszczepienia dzieci w pierwszym i drugim roku życia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i *Haemophilus influenzae* typ b, w pierwszym roku życia o niecałe 2%, a w drugim roku życia o prawie 3% (a w przypadku szczepienia przeciw zakażeniom *Haemophilus influenzae* typ b nawet o ponad 4%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyszczepialność podstawowa przeciwko tym chorobom jest nadal niska z powodu ciągle wzrastającej liczby dzieci, których rodzice uchylają się od obowiązku szczepień ochronnych, a także bardzo często pojawiających się przypadków dłuższych czasowo odroczeń od przeprowadzenia szczepień, spowodowanych niestabilnym stanem zdrowia dziecka lub skierowaniem do konsultacji specjalistycznej ds. szczepień.

Szczepienia przypominające przeciw błonicy i tężcowi, krztuścowi oraz *poliomyelitis*

Analizując podane dawki przypominające przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi oraz *poliomyelitis* zaobserwowano wzrost stanu zaszczepienia w stosunku do roku 2022: o 2,5% w przypadku zaszczepienia pierwszą dawką przypominającą dzieci w 6 roku życia, o 7% w przypadku drugiej dawki przypominającej przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi w 14 roku życia oraz o prawie 8% w przypadku zaszczepienia młodzieży w 19 roku życia trzecią dawką przypominającą przeciw błonicy i tężcowi.

Szczepienia przeciw *Streptococcus pneumoniae*

W 2023 roku poziom stanu zaszczepienia dzieci przeciw zakażeniom pneumokokowym w pierwszym roku życia wzrósł nieznacznie w porównaniu z rokiem poprzednim i wyniósł 63,07% szczepienia pierwotnego, natomiast w stosunku do roku 2022 nastąpił spadek o 9% stanu zaszczepienia dawką uzupełniającą w drugim roku życia (osiągnął jedynie poziom 52,87%).

Szczepienia przeciw odrze, śwince i różyczce

W 2023 roku przeciw odrze, śwince i różyczce szczepieniem podstawowym objęto 69,93% dzieci w 2 roku życia (prawie taki sam poziom jak w roku 2022), a w wyniku uzupełnienia brakujących szczepień z roku poprzedniego osiągnięto poziom 89,25% zaszczepienia dzieci w 3 roku życia. Dawką przypominającą przeciw odrze, śwince i różyczce zaszczepiono 37,39% dzieci będących w 6 roku życia (wzrost o prawie 10% w stosunku do roku 2022),

natomiast znacznie podwyższono (o 30% w stosunku do roku poprzedniego) stan wyszczepienia dzieci w 10 roku życia dawką uzupełniającą do poziomu 86,60%.

Szczepienia przeciw gruźlicy

Ogólny stan zaszczepienia dzieci przeciw gruźlicy w pierwszym roku życia był porównywalny z poziomem z roku poprzedniego. W ciągu 24 godzin po urodzeniu zaszczepiono 55,68% noworodków (o 10% mniej niż w roku poprzednim), natomiast szczepienia te zostały uzupełnione w ciągu roku do poziomu 96,98%. Duża liczba noworodków opuszcza oddziały szpitalne bez wykonania szczepień przeciw gruźlicy z powodu braku zgody rodziców na szczepienia. W 2023 roku 14 dzieci pozostało bez szczepienia BCG.

Szczepienia przeciw zakażeniom rotawirusowym

W 2023 roku pełnym cyklem podstawowym przeciwko zakażeniom rotawirusowym zaszczepiono 67,60% podlegającej populacji (o 3% więcej niż w roku 2022). Natomiast stopień zaszczepienia rocznika 2022 spadł o ponad 6% (do poziomu 81,42%). Nie mniej jednak, analizując stan zaszczepienia z lat ubiegłych, kiedy szczepienia przeciwko zakażeniom rotawirusowym były szczepieniami zalecanymi, wprowadzenie szczepień obowiązkowych spowodowało znaczny wzrost wyszczepialności przeciwko tym zakażeniom.

Stan wykonania szczepień obowiązkowych w 3 roku życia

W 3 roku życia dzieci nie posiadające przeciwwskazań zdrowotnych do szczepień ochronnych powinny mieć zakończony pełny cykl szczepień podstawowych przeciw wirusowemu zapaleniu wątroby typu B, błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis*, zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b, zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* oraz przeciw odrze, śwince i różyczce. Stan zaszczepienia dzieci będących w 3 roku życia (rocznik 2021) jedynie w przypadku WZW B osiągnął poziom powyżej 90%, natomiast szczepienia przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i zakażeniom *Haemophilus influenzae* typu b szacują się na poziomie 82%, w przypadku szczepień przeciw odrze, śwince i różyczce na poziomie 89,25%, a przeciw zakażeniom *Streptococcus pneumoniae* 87,48%. W 2023 roku tylko 78,35% dzieci będących w 3 roku życia otrzymało wszystkie dawki szczepionek wymaganych w tym wieku przeciw wszystkim chorobom uwzględnionym w „Kalendarzu szczepień”, natomiast u 14 dzieci (2,06%) wykazano brak jakichkolwiek szczepień. W porównaniu z rokiem 2022 nastąpił wzrost stopnia wyszczepienia w tej grupie wiekowej. Nadal jednak słaba wyszczepialność spowodowana jest dużą liczbą dzieci, których rodzice nie wyrażają zgody na żadne szczepienia. W stosunku do roku poprzedniego liczba osób uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym wzrosła z 271 do 304 rodziców/opiekunów prawnych. Z powodu braku zgody na szczepienie 297 dzieci nie posiada szczepień podstawowych (w roku 2022 było ich 272). Znaczna ilość osób uchylających się od obowiązku szczepień ochronnych znajduje się pod wpływem ruchów antyszczepionkowych. Pogłębiający się spadek liczby zaszczepionych w populacji prowadzi do powrotu chorób, które dotychczas były skutecznie zwalczane, a nawet istniała nadzieja na ich wyeliminowanie.

2.2 Niepożądane odczyny poszczepienne

W 2023 roku zarejestrowano 10 niepożądanych odczynów poszczepiennych (NOP), o 6 przypadków mniej w stosunku do roku poprzedniego. 3 niepożądane odczyny poszczepienne zgłoszone zostały po szczepieniu tą samą serią szczepionki BEXSERO

(stwierdzono wyłącznie nasilone odczyny miejscowe), natomiast w przypadku 2 odczynów po podaniu szczepionki Synflorix bezpośrednio po szczepieniu stwierdzono reakcję alergiczną (rumień twarzy), która w krótkim czasie samoistnie ustąpiła. Wszystkie 10 niepożądanych odczynów poszczepiennych zakwalifikowano jako łagodne, objawiające się głównie gorączką i nasilonym odczynem miejscowym oraz bolesnością w miejscu wstrzyknięcia. W przypadku 1 NOP (stwierdzonego powstałą reakcją alergiczną po podaniu szczepionki Synflorix) lekarz skierował dziecko do szpitala, hospitalizacja trwała 1 dobę, objawy ustąpiły samoistnie jeszcze przed przyjęciem do szpitala.

III. Higiena lecznictwa

1.Podmioty lecznicze stacjonarne

1.1 SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych, w tym: 1 kontrolę oceniającą pracę działalności komitetu i zespołu zakażeń szpitalnych, 1 kontrolę kompleksową, 1 kontrolę w zakresie szczepień ochronnych, 1 kontrolę do wydania opinii sanitarnej dla Izby Przyjęć, 3 kontrole tematyczne w związku z wystąpieniem ogniska oraz kontrolę bloku żywienia. Podczas kontroli kompleksowej dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny szpitalnej. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Centralna Sterylizatornia SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie spełnia wymogi Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz. U. 2022 poz. 402). Wszystkie procesy mycia, dezynfekcji i sterylizacji oraz kontroli skuteczności sterylizacji są dokumentowane. Zaopatrzenie Szpitala w sprzęt jednorazowego użytku, odzież ochronną, środki ochrony osobistej i preparaty dezynfekcyjne - w wystarczającej ilości. Zarządzeniami Dyrektora Szpitala powołano Komitet oraz Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2023 r. w szpitalu wystąpiło 8 ognisk epidemicznych: 4 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez wirus SARS-CoV-2, 3 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez *Clostridioides difficile* oraz 1 związane z wystąpieniem zachorowań wywołanych przez wirus grypy typu A. W przypadku każdego ogniska otrzymano raport wstępny o wystąpieniu ogniska i raport końcowy z wygaszenia ogniska epidemicznego. W związku z wystąpieniem ognisk PPIS przeprowadził 3 kontrole tematyczne. W 2023 r. nie wydano żadnej decyzji stwierdzającej wystąpienie nieprawidłowości, wydano natomiast decyzję zmieniającą - dotyczącą przesunięcia terminu wykonania Decyzji NS/EP/4/18 z 2018 r. W 2023 r. przeprowadzono również zaplanowaną kontrolę w bloku żywienia oraz jakości żywienia pacjentów w szpitalu. Nie stwierdzano nieprawidłowości higieniczno-sanitarnych oraz nieprawidłowości dot. żywienia pacjentów. Nie nakładano mandatów karnych. Do analizy jadłospisu dekadowego zastosowano Arkusz oceny dekadowej jadłospisów. Z analizy wynikało, iż jadłospis można

uznać za zadawalający, nie stwierdzono nieprawidłowości eliminujących oceną pozytywną jadłospisu. W żywieniu pacjentów, uwzględniono białko pełnowartościowe, rybę i przetwory rybne, rośliny strączkowe, warzywa lub owoce. Potrawy poddawane były głównie zdrowej technice gotowania i duszenia. Szpital posiada system zarządzania jakością ISO, PN-EN ISO 9001:2015 z dnia 29.08.2011 r., ważny do 28.08.2024 r.

1.2 NEFROLUX

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego przeprowadzono 1 kontrolę kompleksową. Podczas kontroli podobnie jak w przypadku SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie, dokonano oceny stanu sanitarno - higienicznego pomieszczeń i urządzeń, przeglądu opracowanych procedur oraz stopnia ich wdrożenia, zapoznano się z protokołami kontroli wewnętrznej. Nie stwierdzono uchybień dotyczących dezynfekcji i sterylizacji jako podstawowych elementów higieny. Narzędzia wielokrotnego użytku stosowane w obiekcie poddawane są procesowi dekontaminacji w Centralnej Sterylizatorni SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zgodnie z obowiązującą między podmiotami umową. W obiekcie działa Oddział Nefrologii, Stacja Dializ oraz Poradnia Nefrologiczna. W Oddziale zlokalizowanych jest 15 łóżek, w tym 2 intensywnej opieki i 2 dializacyjne, natomiast Stacja Dializ jest wyposażona w 23 stanowiska dializacyjne rozmieszczone w 3 salach. W podmiocie leczniczym powołany jest Komitet i Zespół Kontroli Zakażeń Szpitalnych. Monitorowanie zakażeń odbywa się w sposób czynny. W 2023 r. ogniska epidemiczne nie wystąpiły. Decyzji administracyjnej nie wydano, mandatów nie nałożono.

2.Podmioty lecznicze ambulatoryjne

2.1 Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na dzień 31.12.2023 r. w ewidencji ambulatoryjnych podmiotów leczniczych znajdował się 1 podmiot leczniczy publiczny (Stacja Pogotowia Ratunkowego) oraz 30 podmiotów leczniczych niepublicznych. W 2023 r. na terenie miasta Jaworzna objęto nadzorem epidemiologicznym 16 podmiotów należących do lecznictwa ambulatoryjnego, przeprowadzając łącznie 23 kontrole sanitarne, w tym 2 kontrole sprawdzające. W 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości. Wydano 2 decyzje administracyjne. Mandatów nie nałożono. Podmioty lecznicze posiadają opracowane i wdrożone plany higieny, w których zawarte są między innymi procedury: postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, higieny rąk, postępowania poekspozycyjnego, dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania z odpadami medycznymi oraz postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym. Dobór stosowanych preparatów dezynfekcyjnych oraz deklarowane parametry dezynfekcji w danych obszarach medycznych nie budziły zastrzeżeń. Wyniki kontroli skuteczności procesów sterylizacji są dokumentowane i archiwizowane. W nadzorowanych podmiotach proces sterylizacji narzędzi wielokrotnego użytku jest przeprowadzany wyłącznie we własnym zakresie w 12 podmiotach leczniczych przy użyciu sterylizatorów wodno - parowych. W 18 podmiotach w związku z wykonywaniem zabiegów związanych z przerwaniem ciągłości tkanek, stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowego użytku, natomiast 1 podmiot zleca sterylizację wyłącznie jako usługę zewnętrzną (umowa z Centralną Sterylizatornią SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie). Podczas

kontroli sanitarnych sprawdzany jest m. in. obowiązek wynikający z realizacji *Ustawy z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* – art. 13 ust. 1 pkt.2 oraz ust. 2 (Dz. U. rok 2023 poz. 700). Realizację obowiązków nałożonych w/w ustawą sprawdzono we wszystkich spośród skontrolowanych podmiotów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

2.2 Prywatne gabinety lekarskie i pielęgniarskie

Na dzień 31.12.2023 r. w ewidencji prywatnych gabinetów lekarskich, praktyk pielęgniarek oraz innych usługowych obiektów medycznych znajdowało się:

- 119 prywatnych gabinetów lekarskich;
- 2 praktyki pielęgniarek;
- 4 obiekty świadczące inne usługi medyczne.

Nadzór w 2023 r. obejmował 45 indywidualnych praktyk lekarskich, 1 podmiot świadczący inne usługi medyczne. Łącznie przeprowadzono 46 kontroli sanitarnych. W 2023 r. wydano jedną decyzję merytoryczną (i jedną płatniczą) w związku ze stwierdzonymi podczas kontroli nieprawidłowościami. Nieprawidłowości te dotyczyły złego stanu sanitarno-higienicznego ścian w toalecie dla pacjentów. Mandatów nie nałożono. Wśród skontrolowanych podmiotów sterylizacja narzędzi wielokrotnego użytku przeprowadzana jest lokalnie, w obrębie praktyki w 35 podmiotach leczniczych. W 10 praktykach stosowany jest wyłącznie sprzęt jednorazowy, natomiast 1 podmiot zleca sterylizację wyłącznie jako usługę zewnętrzną. W podmiotach opracowane są m. in. procedury postępowania w przypadku podejrzenia lub wystąpienia zakażenia COVID-19 u pacjentów i u personelu, standardy higieny rąk, procedury postępowania z odpadami medycznymi, procedury dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego i powierzchni, postępowania w przypadku skażenia materiałem biologicznym oraz postępowania poekspozycyjnego. Realizację obowiązków nałożonych *Ustawą z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych* – art. 13 ust. 1 pkt.2 oraz ust. 2 (Dz. U. rok 2023 poz. 700) sprawdzono we wszystkich spośród skontrolowanych obiektów. Nie stwierdzono nieprawidłowości w w/w zakresie.

IV. Zabiegi deratyzacyjne

Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej Nr XXIII/309/2020 w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Jaworzna (Dz. Urz. Woj. Śl. z 2020 r. poz. 6332), w 2023 r. przeprowadzono i nadzorowano dwie powszechne akcje deratyzacyjne: wiosenną oraz jesienną. Wystosowano łącznie 68 pism do zarządców nieruchomości.

SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ I ŚRODOWISKA

I. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej oraz środków transportu

Ustępy publiczne i ogólnodostępne – 9 obiektów, przeprowadzono 9 kontroli w 7 obiektach, 2 obiekty były nieczynne, 1 obiekt uległ likwidacji w br. sprawozdawczym. Decyzji

administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie zawartych umów. Obiekty w przeważającej większości dostosowane są dla osób niepełnosprawnych. Zapewnione są podstawowe środki czystości, higieny (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy) i dezynfekcyjne w ilościach wystarczających.

Pływalnie kryte, odkryte i mieszane - 3 obiekty (kryta pływalnia oraz 2 baseny rehabilitacyjne wchodzące w skład innych obiektów - nieczynne w ciągu 2023 r.). W roku 2023 przeprowadzono 1 kontrolę krytej pływalni. Decyzji administracyjnych nie wydano i mandatów nie nałożono.

Inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej – 4 obiekty, przeprowadzono 3 kontrole w 3 obiektach. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono.

Noclegownie i domy dla bezdomnych - 2 obiekty, przeprowadzono 1 kontrolę. Wydano w dniu 02.01.2023 r. decyzję prolongującą termin wykonania zarządzeń z decyzji PPIS w Jaworznie do dnia 31.12.2023 r., mandatów nie nałożono. Decyzja dotyczyła wyposażenia pomieszczeń sanitarnych w pisuary, w odpowiednią ilość umywalek i natrysków oraz dostosowania pralni do obowiązujących przepisów. W skontrolowanym obiekcie przebywają osoby bezdomne z terenu Jaworzna, które nie są pod wpływem alkoholu lub substancji psychoaktywnych. Osoby otrzymują środki higieniczne w postaci mydła i papieru toaletowego. Zapewnione są według potrzeby ręczniki jednorazowe i wielorazowego użytku, szampon do włosów oraz proszek piorąco – dezynfekcyjny do prania odzieży. Obiekt podłączony jest do miejskiej sieci wodno – kanalizacyjnej. Nieczystości stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane są przez specjalistyczną firmę na podstawie zawartej umowy. Pranie brudnej bielizny i transport do pralni oraz przywóz czystej bielizny z pralni świadczy podmiot zewnętrzny na podstawie zawartej umowy. Opracowano procedury dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia u osoby bezdomnej zakażenia pasożytniczego (świerzbowca lub wszawicy). Placówka posiada zapas środków, które mają na celu wyeliminowanie ww. zakażeń. W roku 2023 specjalistyczna firma przeprowadziła dezynfekcję pomieszczeń wraz z ich wyposażeniem.

Hotele, motele, pensjonaty, kempingi, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, schroniska, pola biwakowe, inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie

W ww. grupie znajdują się 4 hotele z nadaną kategoryzacją i 10 innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie. Przeprowadzono łącznie 10 kontroli w powyższych obiektach. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Wydano jedną pozytywną opinię sanitarną do celów kategoryzacyjnych obiektu noclegowego na wniosek strony.

Hotele - spośród 4 nadzorowanych obiektów zaplanowano i zrealizowano 3 kontrole w trzech obiektach. Skontrolowane obiekty w 1 przypadku podłączone są do miejskiej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej w pozostałych do zbiorników bezodpływowych. Odbiór odpadów świadczy specjalistyczna firma na podstawie zawartych umów. Brudna bielizna pościelowa transportowana jest do pralni przez podmioty, które wykonują usługi pralnicze i posiadają odpowiednie zezwolenia. Sanitariaty ogólnodostępne zostały wydzielone osobno dla mężczyzn i kobiet oraz dla osób niepełnosprawnych.

Inne obiekty, w których świadczone są usługi hotelarskie – 10 obiektów bez nadanej kategoryzacji, w tym 1 czynny tylko w okresie letnim. Wszystkie skontrolowane obiekty zostały podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Odprowadzenie ścieków komunalnych w 1 obiekcie odbywa się do zbiorników bezodpływowych, w pozostałych do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone są prawidłowo i odbierane przez specjalistyczną firmę na podstawie zawartych umów. Magazyny bielizny czystej i brudnej urządzone są prawidłowo. W tej grupie obiektów dezynfekcję koców, materacy, poduszek itp. wyposażenia przeprowadziły specjalistyczne firmy z terenu Świętochłowic i Mysłowic. W jednym obiekcie zakwaterowano firmy z Ukrainy, których pracownicy pracują na terenie Jaworzna i okolic. W związku, z czym bielizna pościelowa i środki czystości zapewniane są we własnym zakresie przez zakwaterowanych.

Zakłady fryzjerskie, Zakłady kosmetyczne, Zakłady tatuażu, Zakłady odnowy biologicznej oraz Zakłady, w których są świadczone łącznie więcej niż jedna z ww. usług – 188 obiektów, w trakcie roku sprawozdawczego liczba obiektów była zmienna, przeprowadzono 159 kontroli w 155 obiektach. Mandatów nie nałożono. W dniu 4.01.2023 r. wydano decyzję administracyjną nakazującą z terminem realizacji do dnia 30.04.2023 r. dla obiektu odnowy biologicznej (siłownia, fitness itp.), którą wykonano w terminie. Decyzja dotyczyła doprowadzenia do właściwego stanu sanitarnego powierzchni ścian i sufitów w sanitariacie damskim i męskim oraz sali ćwiczeń siłowych, uszkodzonych powierzchni siedzisk urządzeń do ćwiczeń siłowych oraz zlikwidowania uciążliwego zapachu pochodzącego z kanalizacji w sanitariacie damskim i męskim. W toku jest postępowanie administracyjne dotyczące wydania decyzji merytorycznej w związku ze złym stanem technicznym pomieszczeń w zakładzie fryzjerskim po interwencji telefonicznej z dnia 14.12.2023 r. W związku z prowadzonym od grudnia 2022 roku postępowaniem w stosunku do obiektu z grupy statystycznej 527 – więcej niż jedna usługa, wydano decyzję umarzającą postępowanie w związku z niewłaściwym stanem higieniczno-sanitarny w obiekcie. Kontrola sprawdzająca wykazała zmiany w funkcjonowaniu obiektu oraz usunięcie uchybień stwierdzonych w 2022 roku. Wszystkie kontrolowane w ciągu roku obiekty zaopatrzone są w wodę przeznaczoną do spożycia z wodociągu miejskiego. W skontrolowanych obiektach nieczystości płynne odprowadzane są do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Obiekty zaopatrzone są w środki higieny typu: mydło w płynie, ręczniki jednorazowe i papier toaletowy oraz środki dezynfekcyjne, które posiadały aktualne daty ważności. Stosowana była bielizna jednorazowa typu: prześcieradła, peleryny i ręczniki lub bawełniana – prana poza zakładami z wykorzystaniem środków piorąco-dezynfekujących. Narzędzia wielokrotnego użytku lub ich części, których stosowanie powodowało lub mogło spowodować naruszenie ciągłości tkanek, po każdym użyciu poddawane były dezynfekcji, myciu, suszeniu, pakowaniu i sterylizacji na miejscu lub w SP ZOZ Szpitalu Wielospecjalistycznym w Jaworznie.

Dworce i stacje kolejowe – 1 obiekt, przeprowadzono 1 kontrolę. Decyzji administracyjnych nie wydano, mandatów nie nałożono. Kontrolowany obiekt składa się z następującej infrastruktury: 3 peronów, z których 1 obecnie wyłączony jest z użytkowania, przejścia podziemnego do obsługi podróżnych, 2 dźwigów osobowych, torowiska i stanowiska kontenerowego na odpady komunalne. Jednostką bezpośrednio odpowiedzialną za utrzymanie przedmiotowego obiektu w dobrym stanie sanitarno – technicznym z ramienia PKP PLK S.A.

w Warszawie jest Zakład Linii Kolejowych w Jaworznie z siedzibą przy ul. Batorego 80. Utrzymanie kontrolowanego obiektu w bieżącej czystości zlecono firmie zewnętrznej, z którą zawarto umowę na wykonanie ww. usługi.

Tereny rekreacyjne – 12 obiektów (plaża, parki - 6, tereny rekreacyjne - 2 i place zabaw - 3, w tym 1 wodny). Przeprowadzono 14 kontroli w 12 obiektach. Decyzji administracyjnych nie wydano i mandatów nie nałożono. W przypadku wodnego placu zabaw regularnie wykonywano badania jakości wody, a ich wyniki przedstawiano PPIS w Jaworznie. Stosowane środki do uzdatniania wody oraz do dezynfekcji powierzchni posiadały aktualne daty ważności. Wywóz odpadów komunalnych świadczyła specjalistyczna firma na podstawie zawartych umów. Na terenach placów zabaw dla dzieci obowiązuje zakaz palenia tytoniu i wprowadzania zwierząt.

Cmentarze – 10 obiektów, przeprowadzono 10 kontroli w 10 obiektach. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Obiekty ogrodzone, ciągi pieszo - jezdne utwardzone, zieleń ma charakter izolacyjny. Oprócz miejsc grzebalnych część obiektów wyposażonych jest w kolumbaria. Odpady komunalne gromadzone i usuwane były w sposób prawidłowy. Woda bieżąca z wodociągu miejskiego. Nieczystości płynne odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych w 9 obiektach, w jednym do kanalizacji sanitarnej.

Domy przedpogrzebowe – 2 obiekty, przeprowadzono 2 kontrole. Jeden z domów przedpogrzebowych posiada na stanie 4 środki transportu, które zostały sprawdzone podczas kontroli i wykazane w statystykach środków do przewozu zwłok. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nie wydano. Zakres działalności obejmuje: transport zwłok i szczątków ludzkich, przechowywanie zwłok (chłodnie ze stanowiskiem przygotowywania zwłok do pochówku), wystawianie zwłok w kaplicy, sprzedaż trumien i obsługę pogrzebów. Gospodarka odpadami prowadzona jest w sposób prawidłowy, odpady odbierane są przez firmy posiadające stosowne zezwolenie na prowadzenie tego typu działalności. Stosowane środki dezynfekcyjne posiadają szerokie spektrum biobójcze. Opracowane są stosowne procedury dotyczące mycia i dezynfekcji pomieszczeń, wyposażenia oraz środków transportu.

Apteki – 31 obiektów (1 obiekt uległ likwidacji), przeprowadzono 12 kontroli w 12 obiektach. Działalność w bieżącym roku sprawozdawczym zawieszono w 4 obiektach, pozostałe obiekty niezaplanowane do kontroli w 2023 r. Obiekty urządzone i wyposażone w sposób prawidłowy, posiadają podjazdy dla osób niepełnosprawnych. Prawidłowo prowadzona jest gospodarka odpadami, zapasy środków: dezynfekcyjnych, czystości i higieny są w ilości wystarczające.

Obiekty sportowe - 7 obiektów, przeprowadzono 4 kontrole w 4 obiektach, pozostałe nie zaplanowano do kontroli w bieżącym okresie sprawozdawczym. Obiekty skontrolowane są podłączone do miejskiej sieci wodociągowej. Nieczystości płynne odprowadzane były do kanalizacji miejskiej. Odpady stałe gromadzone i usuwane są prawidłowo. Zapas środków czystości i dezynfekcyjnych - prawidłowy.

Obiekty kulturalno - widowiskowo - rozrywkowe - 9 obiektów, przeprowadzono 2 kontrole w 2 obiektach, pozostałe nie zaplanowano do kontroli w bieżącym okresie sprawozdawczym, w tym 1 obiekt, który powstał pod koniec 2023 r. Obiekty podłączone są do miejskiej sieci

wodociągowo - kanalizacyjnej. Odpady komunalne gromadzone są w pojemnikach i usuwane przez firmę specjalistyczną na podstawie zawartych umów.

Stacje paliw - 13 obiektów, przeprowadzono 8 kontroli w 8 obiektach, pozostałe nie zostały zaplanowane do kontroli w roku 2023. Gospodarka odpadami komunalnymi prowadzona była prawidłowo. Nieczystości płynne odprowadzane były do zbiornika bezodpływowego w 2 obiektach, a w pozostałych do kanalizacji miejskiej. W dwóch z wyżej wymienionych obiektów funkcjonują zlewnie ścieków z autokarów, są to stacje paliw zlokalizowane przy MOP Kępnica i MOP Zastawie.

Stacje uzdatniania wody – 6 obiektów, przeprowadzono 6 kontroli w 6 obiektach. Mandatów karnych nie nałożono, decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano. Gospodarka odpadami komunalnymi i oraz odprowadzeniem ścieków komunalnych powstających podczas pracy stacji uzdatniania wody prowadzona jest w sposób prawidłowy.

Środki transportu publicznego

Przeprowadzono 1 kontrolę sanitarną, podczas której sprawdzono 36 autobusów komunikacji miejskiej należących do PKM Sp. z o. o. w Jaworznie. Na podstawie kontroli stwierdzono, iż przedsiębiorstwo posiada 68 pojazdów. Autobusy obsługują teren miasta Jaworzna, Chrzanowa, Mysłowic, Sosnowca, Katowic. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Sprzątanie oraz mycie autobusów odbywa się przez firmę zewnętrzną. Autobusy myte są w myjni usytuowanej na terenie przedsiębiorstwa. Przedsiębiorstwo posiada opracowaną procedurę dot. sprzątania, czyszczenia, dezynfekcji wnętrza pojazdów. Stan techniczny środków transportu dobry. Wszystkie środki transportu dostosowane dla osób niepełnosprawnych, w tym poruszających się na wózkach inwalidzkich. Środki transportu wyposażone są w oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych i e-papierosów.

Środki transportu do przewozu chorych

W roku 2023 przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, podczas których sprawdzono 3 środki transportu do przewozu chorych. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Środki transportu opisane zgodnie z przeznaczeniem. Wnętrza środków transportu i wyposażenie w części przeznaczonej na umieszczenie chorych wykonane z materiałów łatwo zmywalnych i odpornych na działanie środków dezynfekcyjnych. Stosowana jest bielizna wyłącznie jednorazowego użytku. Opracowane są procedury dotyczące mycia i dezynfekcji środków transportu. Odpady medyczne gromadzone prawidłowo. Odbiór odpadów na podstawie umowy zawartej z firmą specjalistyczną.

Środki transportu do przewozu zwłok

Na terenie miasta Jaworzna znajdują się 3 firmy posiadające samochody do przewozu zwłok. W czasie 2 kontroli zakładów pogrzebowych sprawdzono 7 samochodów. Decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie uchybień nie wydano, mandatów karnych nie nałożono. Samochody są trwale oznakowane w sposób wskazujący na ich przeznaczenie. Kabiny kierowców i przestrzeń ładunkowe oddzielone są od siebie. Posiadają zabezpieczenia przed przesuwaniem się trumny lub pojemnika na zwłoki albo szczątki ludzkie podczas przewozu. Pojazdy wewnątrz wyłożone materiałem łatwo zmywalnym,

umożliwiającym mycie i dezynfekcję. Do dezynfekcji stosuje się preparaty o działaniu bakteriobójczym, grzybobójczym i wirusobójczym.

II. Interwencje

W 2023 r. do sekcji wpłynęło 19 interwencji, spośród których 3 interwencje przekazano do innych organów zgodnie z kompetencją rzeczową. Rozpatrzono 16 wniesionych interwencji zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Wykonano 18 kontroli. Wniesione interwencje dotyczyły m.in. jakości wody, stanu higieniczno-sanitarnego obiektów użyteczności publicznej i środków transportu, jak również występowania insektów lub szczurów ww. budynkach. Najwięcej interwencji wniesiono ze względu na niedostateczną jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, tylko jedna interwencja w tym obszarze okazała się zasadna. Spośród wszystkich wniesionych interwencji jedynie 3 zostały uznane jako zasadne. Mandatów nie nałożono. Wydano decyzje merytoryczne oraz płatnicze za przeprowadzone czynności kontrolne i stwierdzone nieprawidłowości.

III. Wnioski oraz inne informacje obrazujące stan sanitarny nadzorowanego obszaru w zakresie Higieny Komunalnej

W ramach nadzoru i wpływających zgłoszeń, pracownicy sekcji HK brali udział w kontrolach nowouruchomionych obiektów higieny komunalnej prowadzonych przez Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny. W 2023 roku wydano 4 opinie sanitarne przed zorganizowaniem imprez masowych na podstawie obowiązku wynikającego z treści art. 25 ust. 1 pkt. 2 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych z dnia 20 marca 2009 r. oraz 1 opinię sanitarną do celów kategoryzacyjnych obiektu noclegowego na podstawie § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 19 sierpnia 2004 r. w sprawie obiektów hotelarskich i innych obiektów, w których są świadczone usługi hotelarskie. W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wydano 14 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji oraz wykonywano kontrole w trakcie ich realizacji. Ponadto na wnioski Prezydenta Miasta Jaworzna wydano 13 postanowień w sprawie sprowadzenia zwłok i urn z prochami z zagranicy. Działania prowadzone przez pracowników sekcji potwierdziły dobry stan sanitarny i techniczny większości nadzorowanych obiektów. Obiekty te dostosowały się do obowiązujących przepisów, m.in. zakazu palenia tytoniu i e – papierosów. Większość obiektów świadczących usługi kosmetyczne czy fryzjerskie bazuje na narzędziach i materiałach jednorazowych. Podmioty świadczące usługi kosmetyczne, powodujące naruszenie ciągłości skóry i tkanek u klienta, posiadają stosowane umowy na odbiór i zagospodarowanie odpadów powstających przy wykonywanych zabiegach, mających kontakt z materiałem biologicznym klienta, i są zarejestrowane w BDO. Podmioty, których obiekty wyposażone są w klimatyzatory dokonują systematycznie przeglądów jednostek klimatyzacyjnych wraz z ich czyszczeniem i dezynfekcją. Część obiektów zawiesiła swoją działalność lub ją zakończyła ze względu na wzrost kosztów najmu lokali oraz ogrzewania. Jednakże widoczny jest trend powstawania nowych obiektów świadczących usługi kosmetyczne w ograniczonym zakresie tj. manicure i kosmetyki oprawy oka, ze względu na niskie koszty ponoszone przy rozpoczęciu działalności gospodarczej oraz możliwość otrzymania wsparcia finansowego.

IV. Ocena jakości sanitarnej wody na nadzorowanym terenie

1. Nadzór sanitarny nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi był sprawowany w 2023 r. przez PPIS w Jaworznie, podobnie jak w latach wcześniejszych, na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r., poz. 416) oraz art. 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r., poz. 537 z późn.zm.). Podstawą nadzoru nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi była ocena zgodności z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). Ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2023 r. każdorazowo oparta była na wynikach badań laboratoryjnych i uwzględniała oszacowanie ryzyka bezpieczeństwa zdrowotnego. Konsumenci z terenu miasta Jaworzna w 2023 roku byli zaopatrywani w wodę do spożycia przez jej lokalnego producenta i dystrybutora tj. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o., z siedzibą przy ul. Św. Wojciecha 34. W ubiegłym roku produkcja wody do spożycia w przeważającej mierze została pokryta przy pomocy ujęć własnych, w ilości 4 624 686 m³/rok (tj. ok. 99 % rocznego zaopatrzenia w wodę, o 4 % więcej niż w roku 2022). Dodatkowo część wody Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. zakupiły ze źródeł zewnętrznych (niżej wymienione) - w ilości 51 247 m³/rok, co stanowi ok. 1 % rocznego zaopatrzenia w wodę (o 4 % mniej w stosunku do roku 2022). Liczba mieszkańców Jaworzna zaopatrywanych w wodę w 2023 r. wyniosła ok. 87 tys. osób. Natomiast długość sieci wodociągowej z uwzględnieniem przyłączy wodociągowych wynosi ok. 836 km. Woda przeznaczona do spożycia pochodzi z pięciu ujęć podziemnych: „Galmany”, „Dobra”, „Jarosław Dąbrowski”, „Bielany” (działające wyłącznie okresowo) oraz jednego ujęcia powierzchniowego – „Piaskownia”. Woda do spożycia rozprowadzana przez wodociągową sieć rozdzielczą produkowana jest przez 5 miejskich stacji uzdatniania wody (wg ewidencji z 31.12.2023 r.), o różnej wydajności:

- SUW „Dobra”: produkcja wody - ok. 709,6 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 6 470 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Galmany”: produkcja wody - ok. 4 344,1 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 19 800 osób, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu, dodatkowo w każdej ze studni zamontowano lampy UV.
- SUW „Jarosław Dąbrowski”: produkcja wody - ok. 746,3 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 8 984 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania - odwrócona osmoza, aeracja, utlenianie wstępne ozonem resztkowym, odżelazianie, odmanganianie, dezynfekcja lampami UV oraz dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.
- SUW „Bielany”: produkcja wody - ok. 73,3 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 2 393 osoby, stosowane środki i metody uzdatniania - chemiczna dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu.

- SUW „Piaskownia Wodociągi Jaworzno”: produkcja wody - ok. 6 797,1 m³/dobę, liczba ludności zaopatrywanej przez wodociąg - ok. 21 885 osób, stosowane środki i metody uzdatniania – cedzenie na kracie sitowej, sedymentacja w piaskowniku, aeracja i desorpcja w wieży desorpcji, koagulacja koagulantem glinowym PAX, sedymentacja zawiesin w separatorze lamelowym, utlenianie wstępne ozonem reszkowym wytwarzanym z tlenu gazowego, filtracja na filtrach piaskowych otwartych oraz filtrach ciśnieniowych z węglem aktywnym, dezynfekcja lampami UV, dezynfekcja końcowa podchlorynem sodu wytwarzanym na miejscu z soli kuchennej.

W tym miejscu należy zaznaczyć, że funkcjonuje dodatkowo tzw. Układ Zbiorników „Warpie”, gdzie następuje głównie mieszanie wody pochodzącej z ujęcia głębinowego „Galmany” i ujęcia powierzchniowego „Piaskownia” w stosunku 50% do 50%. Tutaj również ma miejsce mieszanie wody ze Zbiorników Warpie i wody od zewnętrznego dostawcy GPW Katowice - Maczki. W sumie woda mieszana ze Zbiorników „Warpie” trafia do ok. 30 923 mieszkańców. W 2023 r. podobnie jak we wcześniejszych latach Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nie były w stanie pokryć w 100% zapotrzebowania mieszkańców na wodę przeznaczoną do spożycia. W związku z czym część wody przeznaczonej do spożycia dla ludności miasta Jaworzna pochodzi spoza terenu i jest produkowana przez:

- Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o. o., 41 – 404 Mysłowice, ul. Fabryczna 10 – zaopatruje ok. 145 osób w rejonie Osiedla Wysoki Brzeg w Jaworznie, ilość zakupywanej wody to ok. 17 326,9 m³, co stanowi ok. 0,3 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S. A., 40 – 026 Katowice, ul. Wojewódzka 19 (Wydział Badania Wody Laboratorium Maczki ul. Wodociągi 4, 41-217 Sosnowiec) - zaopatruje ok. 27 384 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 28 791,27 m³ rocznie, co stanowi ok. 0,6 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o. o., 32 – 500 Chrzanów, ul. Jagiellońska 8 – zaopatruje ok. 66 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 4 278,6 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.
- Sosnowieckie Wodociągi S.A., 41-200 Sosnowiec, ul. Ostrogórska 43 – zaopatruje ok. 38 mieszkańców Jaworzna, ilość zakupywanej wody to ok. 850,9 m³ rocznie, stanowi ok. < 0,1 % rocznego zaopatrzenia w wodę ogółem.

Na obszarze nadzorowanym przez PPIS w Jaworznie funkcjonuje również stacja uzdatniania wody Zakładu Górniczego Sobieski Południowego Koncernu Węglowego S.A. zlokalizowana przy ul. Sulińskiego 2 w Jaworznie. Stacja ta uzdatnia wodę przeznaczoną do spożycia wyłącznie na potrzeby zakładu z zastosowaniem aeracji filtracji oraz systemu odwróconej osmozy. Do dezynfekcji końcowej stosuje się podchloryn sodu. W ciągu 2023 r oszacowano wielkość produkcji wody na poziomie 54 904 m³.

Ponadto na obszarze Jaworzna funkcjonuje indywidualne ujęcie wody w obiekcie OEEG GEOSFERA ul. Św. Wojciecha 100. Niniejsze ujęcie nie posiada systemu uzdatniania, a woda doprowadzana jest do sanitariatów oraz pomieszczeń socjalnych. Produkcja wody utrzymuje się na poziomie ok. 150 m³ rocznie. W ramach nadzoru wewnętrznego nad

indywidualnym ujęciem wody OEGG Geosfera przedstawił do PPIS w Jaworznie sprawozdanie w zakresie zanalizowanych w ostatnim kwartale ubiegłego roku parametrów grupy A i B oraz radionuklidów potwierdzające odpowiednią jakość ujmowanej wody.

1.1 Działania wykonywane w ramach bieżącego nadzoru

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w 2023 r. sprawował bieżący nadzór sanitarny nad jakością wody w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2017 r., poz. 2294). W ramach monitoringu jakości wody:

- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody zgodnie z przyjętym harmonogramem,
- pobierano i zlecano wykonanie urzędowych badań próbek wody w ramach rekontroli, w przypadku stwierdzenia niezgodności z normatywem, po przeprowadzeniu przez przedsiębiorstwo wodociągowe działań naprawczych,
- prowadzono i uaktualniano wykazy: przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych, miejsc pobierania próbek wody objętych monitoringiem jakości wody,
- uzgadniano przedkładane przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne harmonogramy pobierania próbek wody do badań laboratoryjnych wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej oraz systematycznie egzekwowano jego wykonanie,
- pozyskiwano od przedsiębiorstw wodociągowo - kanalizacyjnych wyniki badań jakości wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej (dot. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. nadzorowanego przez PPIS w Jaworznie oraz zewnętrznych dostawców wody nadzorowanych przez inne stacje sanitarno-epidemiologiczne),
- gromadzono, analizowano i oceniano dane uzyskiwane w wyniku prowadzonego monitoringu jakości wody (baza danych), zarówno dane pochodzące z kontroli urzędowej, jak i dane pochodzące z kontroli wewnętrznej,
- systematycznie przekazywano dane pochodzące z monitoringu jakości wody (baza danych „Excel-Woda”) do Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego,
- systematycznie informowano Prezydenta Miasta Jaworzna o jakości wody przeznaczonej do spożycia na nadzorowanym terenie oraz współpracowano z Wydziałem Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta w Jaworznie,
- dokonano zatwierdzenia systemu jakości badań wody w zakresie 23 metodyk badawczych wykonywanych przez Dział Analiz Laboratoryjnych Wodociągów Jaworzno Sp. z o.o., ul. Dąb 105, w oparciu o załącznik nr 6 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- prowadzono działania w związku ze składanymi do PPIS w Jaworznie skargami na złą jakość wody. W 2023 r. złożono cztery skargi, jedna z nich okazała się zasadna.

Badania jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w ramach bieżącego nadzoru prowadzono według harmonogramu opracowanego na 2023 r. W związku z powyższym na terenie miasta Jaworzna do badań laboratoryjnych pobierano próbki wody w 35 stałych punktach monitoringowych oraz 6 dodatkowych punktach. Łącznie pobrano 70 próbek wody

przeznaczonej do spożycia. Podczas pobierania próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wykonano pomiary temperatury i oznaczono wolny chlor.

W ramach bieżącego nadzoru wykonano badania:

- 65 próbek wody pod względem fizykochemicznym;
- 63 próbek wody pod względem mikrobiologicznym.

W ostatnim kwartale 2023 roku Wodociągi Jaworzno powiadomiły PPIS w Jaworznie o wystąpieniu przekroczenia parametrów mikrobiologicznych podczas analiz próbek wody wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa. Z powodu występowania bakterii grupy coli > 10 NPL/100 ml podjęto decyzję o braku przydatności wody do spożycia w obszarze miasta objętym przekroczeniem do czasu otrzymania prawidłowych wyników badań. W ramach wykonywanych badań kontrolnych przez PPIS w Jaworznie potwierdzono przekroczenie analizowanych parametrów mikrobiologicznych w dwóch punktach. Kolejne badania kontrolne potwierdziły wyeliminowanie przekroczenia w związku z podejmowanymi działaniami naprawczymi przez Wodociągi Jaworzno. W zakresie wyłącznie parametrów fizykochemicznych wykryto przekroczenia żelaza, mętności i ołowiu. W przypadku przekroczeń związanych z ponadnormatywną wartością mętności i żelaza stwierdzono warunkową przydatności wody do spożycia w analizowanych punktach, a wyniki badań kontrolnych potwierdziły przydatność wody do spożycia. Natomiast, w przypadku odnotowania ponadnormatywnej wartości dla ołowiu niezwłocznie wykonano powtórkę badań, która nie potwierdziła przekroczenia dopuszczalnej wartości ołowiu. Stwierdzono przydatność wody do spożycia. Każdorazowo w przypadku stwierdzenia przekroczenia badanych parametrów fizykochemicznych lub mikrobiologicznych podmiot odpowiedzialny za zapewnienie wymaganej jakości wody przeznaczonej do spożycia był zobowiązany przez PPIS w Jaworznie do:

- ustalenia przyczyny powstania zanieczyszczenia,
- podjęcia działań naprawczych mających na celu doprowadzenie jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294),
- poinformowania PPIS w Jaworznie o podjętych i przeprowadzonych działaniach naprawczych.

Po uzyskaniu informacji o przeprowadzonych działaniach naprawczych wykonywane były ponowne badania w ramach nadzoru sanitarnego lub kontroli wewnętrznej celem potwierdzenia skuteczności tych działań i doprowadzenia jakości wody do obowiązujących wymogów prawnych.

1.2.Kontrola wewnętrzna przedsiębiorstw wodociągowych

Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. poddały analizie 1066 próbek wody (w tym 80 próbek wynikających z zatwierdzonego harmonogramu) w ramach kontroli wewnętrznej obejmującej zakresem monitoring parametrów grupy A i grupy B ww. rozporządzenia. W większości analizowanych przypadków woda spełniała wymagania rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294). Odnotowane przez Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. przekroczenia dotyczące pogorszenia jakości wody wyłącznie w zakresie fizykochemii

stanowią ok. 2 % ogólnego poboru prób. Natomiast próbki wody, w których wykryto przekroczenia zarówno fizykochemiczne jak i mikrobiologiczne wynoszą 0,4 % ogólnego poboru prób. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. realizowały zatwierdzony przez PPIS w Jaworznie harmonogram pobierania próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej zaplanowany przez przedsiębiorstwo na rok 2023. W ramach kontroli wewnętrznej prowadzonej przez Południowy Koncern Węglowy S.A Zakład Górniczy Sobieski, na podstawie zatwierdzonego przez PPIS harmonogramu pobierania próbek wody na rok 2023, przekazano do oceny 8 sprawozdań wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Przedstawione sprawozdania potwierdziły jej jakość. Ponadto Wodociągi Chrzanowskie Sp. z o.o. przekazały 14 sprawozdań monitoringu parametrów grupy A i B, dotyczących kupowanej wody pochodzącej ze stacji uzdatniania wody i zbiorników zakupowych. Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Mysłowicach przekazało 2 sprawozdania monitoringu parametrów grupy A dotyczące kupowanej wody badanej w punkcie granicznym. Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągowe S.A. przedstawiło do PPIS w Jaworznie 35 sprawozdań w zakresie parametrów grupy A i B, które potwierdziły jakość sprzedawanej wody. W 2023 r. Wodociągi Jaworzno Sp. z o.o. odnotowały ogółem 219 awarii wodociągowych (o 27 mniej niż w roku ubiegłym) oraz przyjęły 132 zgłoszenia o złej jakości wody (o 12 mniej niż w roku ubiegłym). Awarie w dużej mierze związane były z uszkodzeniami sieci wodociągowej powstałymi podczas prowadzenia prac remontowo-budowlanych sieci wod.-kan. Obszar gdzie najczęściej dochodziło do ww. awarii obejmował dzielnice takie jak Śródmieście oraz Ciężkowice. Podczas usuwania awarii mieszkańcy miasta zaopatrywani byli w wodę przeznaczoną do spożycia, dostarczaną beczkowozami oraz w postaci jednostkowych aseptycznych opakowań. Z kolei zgłoszenia o pogarszaniu się jakości wody w większości przypadków dotyczyły nieprawidłowych wskaźników fizykochemicznych. Najczęściej odnotowane zgłoszenia pochodziły z dzielnic: Byczyna, Cezarówka Górna oraz Jeziorki.

2. Nadzór sanitarny nad jakością wody ciepłej

W związku z wymaganiami mikrobiologicznymi, jakim powinna odpowiadać ciepła woda, określonymi w załączniku nr 5A do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294), PPIS w Jaworznie wykonywał badania w kierunku obecności bakterii typu *Legionella* sp. w ramach nadzoru bieżącego w budynkach zamieszkania zbiorowego i przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne na nadzorowanym terenie. Na podstawie harmonogramu poboru próbek w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano 45 próbek wody ciepłej w 8 obiektach:

- Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Powiatowa Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Jaworzno, ul. Hetmańska 21 (5 próbek);
- NZOZ Nefrolux, ul. Chełmońskiego 28 (5 próbek);
- Hospicjum Homo-Homini Jaworzno, ul. Górnicza 30 (5 próbek);
- Dom Seniora „Jesień na Letniej” w Jaworznie, ul. Letnia 1c i ul. Letnia 1d (10 próbek);

- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jaworznie, ul. Wolności 11 (5 próbek);
- Dom Pomocy Społecznej w Jaworznie, ul. Obrońców Poczty Gdańskiej 63 (5 próbek);
- Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Jaworznie ul. Zawiszy Czarnego 4 (5 próbek).

W 7 obiektach analizowane próbki wody spełniały wymagania rozporządzenia, natomiast 10 próbek pobranych w Domu Seniora wskazało na skolonizowanie instalacji ciepłej wody użytkowej na poziomie wysokim i bardzo wysokim. Po podjęciu działań naprawczych kolejne wyniki badań przeprowadzone w ramach kontroli wewnętrznej zarządcy obiektu potwierdziły odpowiednią jakość wody ciepłej w budynkach.

3. Nadzór sanitarny nad jakością wody w miejscu wykorzystywanym do kąpieli

Na nadzorowanym przez PPIS terenie miasta Jaworzna, w sezonie letnim 2023 r., utworzone zostało kąpielisko pn. „Plaża nad Sosiną 2”, zlokalizowane na obszarze OWR „Sosina” przy ul. Bukowskiej w Jaworznie. Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr LII/685/2023 z dnia 30.03.2023 r., sezon kąpieliskowy obejmował okres od dnia 15.06.2023 r. do dnia 31.08.2023 r. Organizatorem kąpieliska było Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie. Harmonogram poboru próbek wody oraz punkt poboru został ustalony przez organizatora w porozumieniu z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Jaworznie. Zakres badanych parametrów był zgodny z zał. nr 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r. poz. 255). W sezonie letnim 2023 próbki wody z kąpieliska pobierane były w jednym punkcie z prawidłową częstotliwością wg ustalonego harmonogramu: 1 próbka przez sezonem (w ramach kontroli urzędowej), 3 próbki w trakcie sezonu (w ramach kontroli wewnętrznej). Podczas pobierania próbek wody do badań mikrobiologicznych sporządzany był protokół z wizualnej oceny wody w kąpielisku, który obejmował nadzór parametrów tj. zakwity sinic (smugi, kożuch, piana), rozmnażanie się makroalg lub fitoplanktonu oraz obecność w wodzie zanieczyszczeń, takich jak materiały smoliste, szkło, tworzywa sztuczne, guma lub inne odpady. Organizator na bieżąco dokumentował wizualne nadzorowanie wody w kąpielisku pod względem obecności zanieczyszczeń negatywnie wpływających na zdrowie osób korzystających z kąpieliska oraz zamieszczał na platformie Serwisu Kąpieliskowego dane codziennych warunków wodno-atmosferycznych tj. temperaturę wody i powietrza, prędkość wiatru oraz kolor wywieszanej flagi wraz z podaniem przyczyny w przypadku zakazu kąpieli. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie w oparciu o rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17.01.2019 r. w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli, sprawozdań z badań w zakresie wskaźników mikrobiologicznych oraz protokołów z ocen wizualnych wydał 4 oceny jakości wody w kąpielisku „Plaża nad Sosiną 2”. Wszystkie wydane oceny stwierdzały przydatność wody do kąpieli. Informacje o przydatności wody w kąpielisku umieszczano, także na platformie Serwis Kąpieliskowy.

4. Nadzór sanitarny nad jakością wody w pływalniach

W 2023 r. w związku z realizacją zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r., poz. 1230), na terenie miasta Jaworzna, w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano łącznie 6 próbek wody basenowej z jednej pływalni zasilanej w wodę wodociągową, tj.: Krytej Pływalni ViaSport, zlokalizowanej przy ul. Inwalidów Wojennych 2, zarządzanej przez K.I.G. Konsorcjum Inwestycji Gospodarczych Sp. z o.o., ul. Pukowca 15 w Katowicach. Próbkę wody z nieszczelników oraz systemów cyrkulacji wody basenowej pobierane były także w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni, zgodnie z zatwierdzonym przez PPIS w Jaworznie harmonogramem pobierania próbek wody. Zarządca pływalni prowadził na bieżąco rejestr pomiarów w wodzie na pływalni oraz informował użytkowników basenu o bieżących wynikach jakości wody oraz ewentualnych przekroczeniach analizowanych parametrów. W dalszym ciągu Basen Rehabilitacyjny w Jaworznie przy ul. Sulińskiego 41 oraz Basen Rehabilitacyjny SP ZOZ Szpitala Wielospecjalistycznego w Jaworznie zlokalizowanego przy ul. Chełmońskiego 28 pozostawały nieczynne.

SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PODMIOTÓW I UŻYTKU

I. Stan sanitarny obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku i jakość zdrowotna środków spożywczych

Zakres nadzoru sanitarnego - prowadzenie nadzoru nad obiektami produkcji i obrotu żywnością, obiektami żywienia zbiorowego oraz miejscami obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, a w szczególności:

- sprawowanie bieżącej urzędowej kontroli nad jakością zdrowotną produkowanej i wprowadzanej do obrotu żywności,
- kontrola przestrzegania warunków sanitarno-higienicznych w procesie produkcji i w obrocie tymi artykułami,
- oraz sprawowanie bieżącego nadzoru nad materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością.

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2023 w ewidencji znajdowało się **1026** zakładów, z czego skontrolowano **492** - w tym **1** wytwórnię i **6** miejsc obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. Przeprowadzono **818** kontrole sanitarne, w tym **1** kontrolę wytwórni i **7** kontroli w miejscach obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością. W trakcie bieżącego nadzoru sanitarnego pobrano do badań laboratoryjnych **443** próbki żywności, **8** próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, **1** próbę kosmetyków (Sekcja HP) i **20** próbek sanitarnych (**razem 471 próbek**). W wyniku przeprowadzonych kontroli wydano **36** decyzji administracyjnych po stwierdzeniu naruszenia wymagań higienicznych

i zdrowotnych, w tym 1 decyzję zakazu wprowadzania produktu (suplementów diety) do obrotu. Skierowano 1 wniosek o nałożenie kary pieniężnej przez ŚPWIS w Katowicach (obiekt z grupy: wytwórnie suplementów diety). Winnych uchybień ukarano 30 mandatami na łączną kwotę 9100 zł.

W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych zgodnie z obowiązującą procedurą urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, żaden obiekt nie został oceniony negatywnie. Mimo, to pewne nieprawidłowości nadal utrzymują się:

- w zakładach produkcji żywności: (38 skontrolowanych z 53 znajdujących się w ewidencji). Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości natury technicznej to m. in.:

- pomieszczenia produkcyjne i magazynowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji, oraz natury higienicznej;
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów, dat minimalnej trwałości;
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- narażenie żywności nieopakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe, zewnętrzne oraz nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

- w zakładach żywienia zbiorowego: (151 skontrolowanych z 299 znajdujących się w ewidencji), typu otwartego, zamkniętego. Najczęstsze nieprawidłowości natury technicznej:

- pomieszczenia żywnościowe, urządzenia, sprzęt do kontaktu z żywnością oraz wyposażenie dodatkowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej (w złej kondycji technicznej ściany, sufity, podłogi, drzwi),
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji; oraz natury higienicznej;
- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nieutrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- niewłaściwe przechowywanie surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, w tym brak właściwej segregacji surowców i półproduktów stosowanych do produkcji dań kulinarnych, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- stosowanie do produkcji półproduktów po upływie dat minimalnej trwałości i terminów przydatności do spożycia,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

Mała gastronomia. Nadzorowane obiekty w tej grupie to: zakłady – typu „fast – food”, pialnie piwa, zakłady małej gastronomii prowadzące działalność w sezonie letnim. Najczęściej stwierdzano uchybienia w tej grupie to:

- narażenie półproduktów i wyrobów gotowych na zanieczyszczenia wewnętrzne wskutek nie

zachowania należytej czystości i porządku oraz niewłaściwego magazynowania, zanieczyszczeń krzyżowych,

- niezachowanie bieżącej czystości i porządku w pomieszczeniach żywnościowych zakładu, nieutrzymanie w należytej czystości powierzchni wyposażenia dodatkowego oraz wyposażenia kontaktującego się z żywnością,
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji oraz przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego surowców i półproduktów,
- nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

- **w obiektach obrotu żywnością:** (296 skontrolowanych z 640 znajdujących się w ewidencji). Do nieprawidłowości najczęściej stwierdzanych w zakresie stanu technicznego zaliczyć można:

- pomieszczenia produkcyjne i magazynowe nie były zachowane w dobrym stanie i kondycji technicznej, w tym ściany, sufity, były w złym stanie i kondycji technicznej,
- elementy wyposażenia pozostające w kontakcie z żywnością oraz wyposażenia dodatkowego nie były utrzymane w dobrym stanie i kondycji technicznej, o powierzchniach trudnych do mycia, czyszczenia i dezynfekcji.

Nieprawidłowości natury higienicznej, mające istotny wpływ na jakość żywności oferowanej do sprzedaży, w dużej mierze zależne od niewłaściwych zachowań personelu, stanowiły głównie:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach sprzedażowych, magazynowych,
- wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów, dat minimalnej trwałości;
- nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji;
- narażenie żywności nieopakowanej i przeznaczonej do bezpośredniego spożycia na zanieczyszczenia krzyżowe, zewnętrzne oraz nieutrzymanie zasad GHP/GMP oraz HACCP.

2. Jakość zdrowotna środków spożywczych

A. JAKOŚĆ ZDROWOTNA KRAJOWYCH ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH

W 2023 roku przebadano laboratoryjnie 332 próbek krajowych środków spożywczych z różnego rodzaju obiektów żywnościowo – żywieniowych. Zakres badań obejmował parametry mikrobiologiczne, chemiczne, organoleptyczne oraz wskazujące na obecność zanieczyszczeń, a także oznakowanie środków spożywczych. Przebadano ogółem:

- pod względem mikrobiologicznym – 205 próbek,
- pod względem chemicznym - 79 próbek,
- pod względem organoleptycznym - 40 próbek,
- pod względem oznakowania – 235 próbek,
- pod względem obecności zanieczyszczeń – 8 próbek.

Przyczynami kwestionowania środków spożywczych były:

- pod względem mikrobiologicznym: 15 próbek - niezgodny wynik w zakresie: *Listeria monocytogenes*, *Salmonella* (z grupy mięso, wyroby mięsne)
- pod względem chemicznym: 1 próbka - niezgodny wynik w zakresie: alkaloidów pirolizydynowych (herbata) oraz 2 próbki w zakresie pokrycia zapotrzebowania na składniki odżywcze (zawartość NaCl w posiłku obiadowym),

dodatkowo, 1 próbka z grupy materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością (łyżka z melaminy) została zdyskwalifikowana pod kątem niewłaściwej migracji pierwszorzędowych amin aromatycznych (co opisano w dalszej części sprawozdania). Razem zdyskwalifikowano 19 próbek. W 2023 roku pod względem znakowania oceniono 235 krajowych próbek środków spożywczych, wszystkie próbki oceniono pozytywnie.

B. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z UE

W 2023 roku przebadano 57 próbek żywności z UE, w tym 16 pod względem parametrów chemicznych, 6 organoleptycznie, 35 pod względem parametrów mikrobiologicznych. Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono 50 próbek. Nie zdyskwalifikowano żadnej próbki.

C. JAKOŚĆ ZDROWOTNA ŚRODKÓW SPOŻYWCZYCH Z IMPORTU*

W 2023 roku przebadano 54 próbki żywności z importu, w tym 23 pod względem parametrów chemicznych, 6 organoleptycznie, 25 pod względem parametrów mikrobiologicznych. Pod względem zgodności oznakowania z aktualnymi wymogami oceniono 37 próbek. Nie zdyskwalifikowano żadnej próbki.

**dotyczy wyłącznie środków pobranych z obrotu.*

II. Ocena sposobu żywienia w zakładach zamkniętych żywienia zbiorowego

Teoretycznie oceniano jadłospisy dekadowe z 17 stołówek szkolnych, 20 przedszkoli (w tym 6 w systemie cateringowym), 2 stołówki z zakładach specjalnych i wychowawczych oraz 5 stołówek w żłobkach i domach małego dziecka (w tym 3 w systemie cateringowym) będących pod nadzorem PPIS w Jaworznie. Dokonano również badania posiłku obiadowego w placówkach żywienia dzieci do lat 3 (Akcja żłobek). Do oceny obliczeń składników pokarmowych w jadłospisach stosowano program WIKT 3.0.001 pro. Nie stwierdzano nieprawidłowości w placówkach żywiących dzieci przedszkolne i szkolne. W 2023 r. prowadzono nadzór żywienia w żłobkach, które posiadają kuchnie własną oraz żywią dzieci w systemie cateringowym. Zgodnie z wytycznymi ŚPWIS w Katowicach, zawartymi w piśmie znak NS-HŻŻiPU.9011.5.2023 z dnia 09.01.2023 r., pobrano do badań 3 próbki posiłku obiadowego bezpośrednio z talerza dziecka (2 próbki dostarczane przez firmę cateringową i 1 próbka wyprodukowana w kuchni własnej placówki). Wraz z pobranymi próbkami dokonano analizy jakościowej oraz ilościowej jadłospisów dekadowych oraz raportów magazynowych przy użyciu programu WIKT 3.0.001 pro. Po otrzymaniu wyników badań wykonanych przez Oddział Laboratoryjny Sekcji Badań Fizykochemicznych i Środowiskowych Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Dąbrowie Górniczej, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie zawartości chlorku sodu (soli) w 2 zbadanych posiłkach w tym w 1 próbce również w zakresie % udziału energii z białka w posiłku. Wg aktualnych norm IŻŻ dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie, normy dobowego spożycia soli dla dzieci w wieku 1-3 lat nie powinny przekraczać 1,875 g soli na dobę (750 mg sodu na dobę). W związku z przekroczeniem soli w posiłku z firmy cateringowej z poza terenu PSSE w Jaworznie sprawę przekazano do PSSE w Sosnowcu oraz obciążono opłatą prowadzącego żłobek. Wydano 1 decyzję administracyjną na producenta posiłku (zakład cateringowy będący pod nadzorem PSSE w Jaworznie), zarządzającą

zapewnienie prawidłowego pokrycia zapotrzebowania na składniki mineralne (soli) oraz prawidłowe pokrycie zapotrzebowania na składniki odżywcze (białko) żywionej grupy dzieci w wieku 1-3 lat, zgodnie z aktualnymi normami żywienia dla populacji polskiej opracowanymi przez Instytut Żywności i Żywienia im. prof. dra med. Aleksandra Szczygła w Warszawie oraz wydano zalecenia dla prowadzącego żłobek. Przeprowadzone kontrole sprawdzające zarządzenia decyzji i zaleceń pokontrolnych wykazały, że strony zapewniają wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikające z aktualnych norm IŻŻ jak również deklarują prawidłowe pokrycie zapotrzebowania na składniki odżywcze (białko) oraz zawartość soli, co potwierdzono okazując badanie laboratoryjne posiłku oraz po przeliczeniu wartości odżywczych jadłospisu.

III. Ocena sposobu realizacji wymagań rozporządzenia „sklepikowego”

W 2023 r. prowadzono działania w ramach nadzoru bieżącego w zakresie realizacji wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach. Przy kontrolach stołówek szkolnych (17 kontroli), przedszkolnych (20 kontroli), stołówki w zakładzie wychowawczym (2 kontrole) oraz sklepików szkolnych (6 kontroli) przeglądano asortyment surowców, półproduktów (szkoły, przedszkola) oraz wyrobów gotowych oferowanych do sprzedaży (sklepiki). W zakresie realizacji rozporządzenia w szkołach i przedszkolach zwracano uwagę, czy w tygodniu żywienia szkolnego podaje się rybę, nie więcej niż 2 razy w tygodniu potrawy smażone, przy czym do smażenia stosuje się olej roślinny rafinowany o zawartości kwasów jednonienasyconych powyżej 50 % oraz wielonienasyconych poniżej 40 %, czy w każdym posiłku jest dodatek owocu lub warzywa. A także, czy na całodzienne żywienie składają się środki spożywcze pochodzące z różnych grup. Kontrolowano czy zupy, sosy oraz potrawy sporządzane były z naturalnych składników bez użycia koncentratów spożywczych z wyłączeniem koncentratów z naturalnych składników. Kontrole w stołówkach szkolnych i przedszkolnych potwierdziły prawidłową realizację zgodnie z § 2.2 ww. rozporządzenia. Kontrole w sklepikach szkolnych obejmowały m.in. nadzór nad asortymentem produktów oferowanych do sprzedaży. Nie stwierdzano nieprawidłowości w zakresie realizacji rozporządzenia sklepikowego, należy podkreślić, iż większość sklepikarzy dostosowała się do wymogów rozporządzenia. Towary pozyskują z hurtowni, które oferują asortyment typowy dla sklepików.

IV. Nadzór nad wyrobami mającymi kontakt z żywnością, kosmetykami*

Tabela 6. Wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, kosmetyków oraz miejsca obrotu w latach 2022 - 2023.

Rodzaj obiektu	Liczba obiektów prowadzących działalność		Kierunek zmian (przybyło/ubyło)
	Rok 2022	Rok 2023	
Wytwórnice ogółem	8	9	wzrosło

w tym: - materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	1	1	bez zmian
- produkcji kosmetyków (HP)	2	2	bez zmian
- produkcji i konfekcjonowania kosmetyków (HP)	4	4	bez zmian
Zakłady konfekcjonujące kosmetyki (HP)	1	2	wzrosło
Miejsca obrotu ogółem	60	100	wzrosło
w tym: - materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	25	33	wzrosło
- kosmetykami (HP)	35	67	wzrosło

**dotyczy wyłącznie przedmiotów użytku pobranych w ww. obiektach (bez prób pobranych z obrotu)*

Ocena stanu sanitarno-higienicznego tej grupy: nadzór nad przedmiotami użytku obejmował ocenę znakowania w zakresie informacji o dopuszczeniu przedmiotów do kontaktu z żywnością oraz w ramach bieżącego nadzoru pobrano do badania 1 próbkę materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym 1 z krajów Unii Europejskiej. Nie stwierdzono nieprawidłowości w kontrolowanym zakresie. Pobrano również 7 próbek materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością w obiektach obrotu żywnością. Kwestionowano 1 próbkę krajową. Nie stwierdzono nieprawidłowości w 4 próbkach materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością z krajów Unii Europejskiej i 2 pochodzących z importu. W 2023 r. nadzór nad produktami kosmetycznymi prowadziła sekcja HP.

V. Nadzór nad wytwarzaniem bezpiecznych produktów produkcji pierwotnej

Na nadzorowanym terenie brak przedsiębiorców prowadzących działalność w zakresie produkcji pierwotnej. W dalszym ciągu utrzymuje się współpracę z przedstawicielami Powiatowego Lekarza Weterynarii w Tychach pod kątem weryfikacji przedsiębiorców, którzy mogliby prowadzić działalność w zakresie produkcji pierwotnej. Podczas prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2023 r., pracownicy zwracali uwagę na dostawców produktów pochodzenia roślinnego.

VI. Działania ukierunkowane problemowe - akcje tematyczne

1. Akcja „Wody butelkowane”

W ramach akcji przeprowadzono kontrole sanitarne od dnia 1 czerwca 2023 r. do dnia 31 sierpnia 2023 r., w zakresie m.in. warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych. Zwracano szczególną uwagę na znakowanie naturalnych wód mineralnych pod kątem zgodności z przepisami rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie naturalnych wód mineralnych, wód źródlanych i wód stołowych (Dz. U. Nr 85, poz. 466). Skontrolowano 5 obiektów – Hurtownie wód i napojów; oceniono 13 wód butelkowanych. Podczas kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

2. Akcja „Markety”

W ramach kontroli bieżącego harmonogramu kontroli sklepów uwzględniono obszary

dotyczące m.in.: identyfikacji towarów, warunków sprzedaży i przechowywania, przestrzegania określonych okresów trwałości, oceny dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym. Akcja dotyczyła wzmożonej kontroli żywności pochodzącej z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich, wprowadzanej do obrotu w m.in. super- i hipermarketach w Polsce. Nieprawidłowości dotyczące oznakowania żywności, w szczególności w zakresie kraju pochodzenia, należało zgodnie z właściwością przekazywać do organów Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. W ramach bieżącego nadzoru w II półroczu w ramach Akcji MARKETY przeprowadzono kontrolę w: 14 dyskontach – 29 kontroli w tym 15 kontroli z poborem prób; 3 supermarketach - 9 kontroli w tym 5 kontroli z poborem prób; 2 hipermarketach - 10 kontroli, w tym 4 kontrole z poborem prób. W 1 dyskoncie nałożono mandat na kwotę 200 zł za wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie dat minimalnej trwałości. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie identyfikacji towarów, warunków sprzedaży i przechowywania, oceny dokumentacji towarzyszącej ww. środkom spożywczym.

3. Akcja „Dni Jaworzna”

Przeprowadzono kontrole sanitarne w ramach Akcji „Dni Jaworzna ” w dniu 18.06.2023 r. W ramach akcji skontrolowano obiekty ruchome usytuowane przy stadionie miejskim ul. Moniuszki 95 (stadion MCKIS), prowadzące handel w ramach obchodów „Dni Jaworzna 2023”. Przeprowadzono łącznie 6 kontroli. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego.

4 . Akcja „Food Truck”

W dniach 14-16.04.2023 r. na terenie miasta Jaworzna, na płycie Rynku Głównego odbywał się „Złoty Foodtrucków”. W ramach akcji przeprowadzono kontrole sanitarne 16 obiektów – ruchomych przyczep gastronomicznych z różnych regionów Polski, w tym 2 z terenu miasta Jaworzna. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stanu sanitarno-higienicznego w tych obiektach.

5. Akcja „Lato”

Powiat i Miasto Jaworzno nie jest regionem turystycznym, jednakże posiada obszar sezonowego wypoczynku tj. ośrodek rekreacyjno - wypoczynkowy nad zalewem „Sosina”. W ramach Akcji Lato w okresie 01.06.2023 r. do 30.09.2023 r. skontrolowano 5 obiektów małej gastronomii usytuowanych nad zalewem Sosina. Podczas kontroli sprawdzono wprowadzanie do obrotu żywności ze szczególnym uwzględnieniem terminów ważności, zasady segregacji, zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego artykułów wrażliwych mikrobiologicznie, postępowanie z odpadami, zaopatrzenie w wodę oraz higienę personelu. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości. W ramach bieżącego nadzoru, w tym okresie skontrolowano dodatkowo obiekty: 2 - Wytwórnie lodów, 3 - Automaty do lodów, 37 - Zakładów żywienia zbiorowego typu otwartego, w tym: 13 - zakładów małej gastronomii, 8 - zakładów małej gastronomii w zakładach tymczasowych lub ruchomych. W zakładzie żywienia zbiorowego typu otwartego wydano 1 decyzję w celu poprawy stanu sanitarno – technicznego oraz w zakładach małej gastronomii ukarano 3 mandatami na kwotę 1300 zł m.in. za nieprawidłowe przechowywanie surowców i półproduktów, nieprzestrzeganie zasad segregacji; higienę produkcji i sprzedaży, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminów, dat minimalnej trwałości, brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu, nieutrzymanie zasad i brak

zapisów GHP/GMP oraz HACCP, przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego.

6. „Ochrona zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych”

W ramach współpracy z Oświatą Zdrowotną przekazywano systematycznie informacje do w/w komórki organizacyjnej nt. „Aktualnej sytuacji w zakresie realizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na nadzorowanym terenie”. Ogółem przeprowadzono 263 kontrole w obiektach żywieniowo – żywnościowych (lokalach gastronomiczno – rozrywkowych, jednostki organizacyjne systemu oświaty, inne pomieszczenia użytku publicznego) z uwzględnieniem przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nieprawidłowości w powyższym zakresie nie stwierdzono.

7. Akcja „Tłuszcze smaźalnicze – Tłusty Czwartek”

W ramach akcji „Tłuszcz smaźalniczy” pracownicy Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie – przeprowadzali kontrole w zakładach żywienia zbiorowego oraz w zakładach produkcyjnych, pod kątem oceny jakości zdrowotnej tłuszczu smaźalniczych metodą szybką, przy użyciu testera jakości oleju spożywczego – Testo 270. Skontrolowano 7 obiektów (w tym 3 ciastkarnie, 2 piekarnie, 2 obiekty małej gastronomii). W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano tłuszczów o niewłaściwej jakości.

8. Akcja „Mklik Próchniczek”

W ramach kontynuowanej akcji „Mklik Próchniczek” skontrolowano w 2023 r. – skontrolowano 18 obiektów (piekarnie, ciastkarnie) prowadzących działalność na nadzorowanym terenie. Przeprowadzono łącznie 18 kontroli. W ww. obiektach pobrano do badań 20 próbek sanitarnych. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzano nieprawidłowości.

9. Akcja „Parazytek”

Przeprowadzono kontrole sanitarne w aptekach i obiektach wprowadzających do obrotu suplementy diety w związku z pismem z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczącego reklamy produktu suplementu diety pn.: Parazytek. Reklama ww. przedstawiona na stronach internetowych oraz mediach społecznościowych naruszała wymagania art. 7 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności(...), zgodnie z którym informacje na temat żywności nie mogą przypisywać jakiegokolwiek środkowi spożywczemu właściwości zapobiegania chorobom lub leczenia chorób ludzi bądź też odwoływać się do takich właściwości (Dz. Urz. UE L 304 z 21.11.2011, str. 18). W ramach akcji skontrolowano 8 obiektów (6 aptek i 2 sklepy zielarsko-medyczne) oraz uzyskano dodatkowo informacje z 6 obiektów. Nie stwierdzono wprowadzania do obrotu ww. suplementu diety na nadzorowanym terenie.

10. Akcja „Owoce miękkie”

W ramach akcji „Owoce miękkie” w dniach 5 - 21 lipca 2023 r. kontrolowano warunki sprzedaży owoców miękkich oraz ich pochodzenie (prawdopodobieństwo przywożonych owoców do Polski z państw trzecich), w miejscach sprzedaży hurtowej owoców i warzyw lub innych (targowiska itp.). Działania kontrolne obejmowały m.in. identyfikację produktu, ocenę dokumentacji towarzyszącej. Kontrole ponadplanowe doraźne przeprowadzono w 11 obiektach, w tym w 2 hurtowniach, 8 sklepach i w 1 kiosku.

11. Akcja „Wypoczynek zimowy i letni”

We współpracy z pionem Higieny Dzieci i Młodzieży dokonano oceny wypoczynku dla dzieci i młodzieży organizowanego w miejscu zamieszkania w sezonie zimowym i letnim 2023 r. - przeprowadzono 11 kontroli w obiektach, liczba uczestników 343. Forma wypoczynku – półkolonie. Nieprawidłowości w zakresie prowadzonej działalności: nie stwierdzono. Objęto kontrolą 5 obiektów /liczba kontroli 5/ podczas wypoczynku zimowego. Liczba uczestników korzystających z wypoczynku zimowego wynosiła 115 /w tym żywionych 115/. Podczas wypoczynku letniego objęto kontrolą 6 obiektów /liczba kontroli 6/. Liczba uczestników korzystających z wypoczynku letniego wynosiła 228 /w tym żywionych 228/. Forma wypoczynku – półkolonie. Nieprawidłowości w zakresie prowadzonej działalności: nie stwierdzono.

Działania pozaplanowe Sekcji Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku:

- przeprowadzono 72 kontrole sanitarne obiektów (na wniosek strony) celem wydania decyzji zatwierdzających obiekty żywieniowo – żywnościowe do prowadzenia działalności w określonym zakresie,
- sprawdzano wprowadzanie do obrotu produktów umieszczonych w ostrzeżeniach publicznych GIS podczas kontroli kompleksowych (łącznie 188 kontroli),
- podczas nadzoru bieżącego sprawdzano czy dokonuje się zwrotów wycofanych/kwestionowanych/innych produktów pochodzenia zwierzęcego do ich dostawców, zwłaszcza do zakładów produkcyjnych lub do dużych dystrybutorów (hurtowników, magazynów centralnych) oraz sprawdzano czy przedsiębiorcy nie przekazują odpadów poprodukcyjnych i pokonsumpcyjnych na cele paszowe – łącznie przeprowadzono 93 kontrole.

VII. RASFF

Celem szybkiego informowania o incydentach w zakresie bezpieczeństwa żywności jest System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (RASFF). W przypadku zidentyfikowania zagrożenia zdrowia konsumentów umożliwia on sprawne i szybkie przekazywanie informacji między Komisją Europejską, urzędami ds. kontroli żywności i pasz oraz organizacjami celem sprawdzenia czy istnieje zagrożenie na danym terenie i ewentualne podjęcie działań zgodnie z obowiązującymi procedurami. W 2023 roku otrzymano 7 powiadomień alarmowych, 58 informacyjnych, 7 typu news oraz 2 powiadomienia o niezgodności wymagających wycofania artykułów niebezpiecznych z rynku. W związku z powyższym podejmowano stosowne działania podczas planowych kontroli oraz przeprowadzono dodatkowo 138 kontroli sanitarnych w związku z otrzymaniem ww. powiadomień. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych nie stwierdzono na nadzorowanym terenie wprowadzania do obrotu produktów niebezpiecznych.

VIII. Nadzór nad importem/eksportem

W roku 2023 nie prowadzono działań nadzorowych nad importem żywności. Nie prowadzono działań związanych z eksportem żywności.

IX. Nadzór nad żywnością prozdrowotną włącznie z nadzorem nad sprzedażą internetową

Prowadzono nadzór bieżący i doraźny (65 kontroli) w odniesieniu do suplementów diety, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz środków spożywczych wzbogaconych witaminami lub składnikami mineralnymi. Przeprowadzono 39 kontroli w obiektach związanych z produkcją oraz wprowadzaniem do obrotu suplementów diety, tj. w wytwórniach suplementów diety: 6 kontroli, w aptekach: 18 kontroli, w innych obiektach obrotu żywnością: 15 kontroli. Powyższe kontrole dotyczyły znakowania suplementów diety, produktów będących przedmiotem powiadomień w systemie Rasff, obecności w obrocie suplementów na etykietach, których ujęto niewłaściwe znakowania sugerujące właściwości lecznicze (m.in. parazytek). Pozostałe kontrole realizowane były w obiektach obrotu środkami spożywczymi. Stale eksplorowano strony internetowe, pod kątem oferowania do sprzedaży suplementów diety w aspekcie składu, prezentacji oraz innych nieprawidłowości. Większość powyższych działań związana była z faktem, iż reklama suplementów narusza wymagania art. 7 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności(...).W roku 2023 przeprowadzono 2 kontrole interwencyjne w związku z pismami GIS dotyczącymi skarg na przedsiębiorców z terenu Jaworzna prowadzącymi działalność związaną z produkcją/sprzedażą suplementów diety. Pierwsze pismo skierowane do PPIS w Jaworznie dotyczyło wątpliwości czy produkowane suplementy diety, były przedmiotem powiadomienia o pierwszym wprowadzeniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (rejestracja w GIS). Zasugerowano, iż reklama/prezentacja produktów przedstawiona na stronie internetowej producenta oraz jego ulotkach narusza wymagania art. 7 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...).W związku z powyższym przeprowadzono kontrolę interwencyjną, w wyniku której stwierdzono nieprawidłowości, nałożono mandat karny na kwotę 500 złotych za wprowadzanie po raz pierwszy do obrotu środka, o którym mowa w art. 29 ust. 1, bez powiadomienia Głównego Inspektora Sanitarnego. Ponadto, wydano decyzję zakazującą wprowadzania do obrotu suplementów diety nie objętych powiadomieniem do GIS. Na podstawie art. 103 ust.1 pkt 4 oraz art. 103 ust 1 pkt 1b lit. c ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2023 r, poz. 1448) do ŚPWIS, przekazano wnioszek o ukaranie przedsiębiorcy. Wnioskowano o powyższe, z uwagi na produkcję oraz wprowadzanie do obrotu suplementów diety poprzez sprzedaż wysyłkową, na odległość bez wcześniejszego złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz z uwagi na nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, określonych w przepisach rozporządzenia nr 1169/2011. Kolejne kontrole w powyższym obiekcie związane były ze sprawdzeniem wykonania obowiązków wynikających z wydanej przez PPIS w Jaworznie decyzji oraz wykonaniem zaleceń zawartych w protokole kontroli interwencyjnej.

Druga rozpatrywana interwencja dotyczyła wątpliwości legalności reklamy/sprzedaży produktów sprzedawanych poprzez stronę internetową, która naruszała wymagania art. 7 pkt 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...).W wyniku kontroli przedsiębiorcy - wydano zalecenia dostosowania właściwej formy reklamy i prezentacji suplementów diety wprowadzanych do obrotu za pośrednictwem strony internetowej oraz w ramach dalszego postępowania

wyjaśniającego zwrócono się z pismami do PPIS nadzorujących producenta, a także poinformowano zgodnie z kompetencjami: Urząd Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych; Wojewódzki Inspektorat Farmaceutyczny.

W ramach oceny oznakowania środków specjalnego przeznaczenia żywieniowego dla dzieci do lat 3 i przedmiotów do karmienia niemowląt oraz działań reklamowych prowadzonych przez ich producentów i dystrybutorów, przeprowadzono 6 kontroli w ramach nadzoru bieżącego. Kontynuowano współpracę z Sekcją EP w w/w obszarze. Łącznie przeprowadzono 29 kontroli (23 EP, 6 HŻŻ). W zakresie poboru próbek z grupy żywność prozdrowotna pobrano 22 próbki w następujących kierunkach: akryloamid (1 próbka), metale (4 próbki), substancje dodatkowe (2 próbki), mikrobiologia (5 próbek), WWA (1 próbka), zawartość witamin i składników mineralnych (7 próbek), żywność wzbogacana – witamina C (2 próbki). Powyższe próby analizowano laboratoryjnie także w aspekcie znakowania. Próby nie były kwestionowane.

X. Wnioski i interwencje

W 2023 r. nie rozpatrywano skarg na bezczynność organu. Do Sekcji wpłynęło 21 skarg wniesionych od ludności, które rozpatrzono. Kontrole interwencyjne związane były z informacjami klientów, które dotyczyły:

- złego samopoczucia po spożyciu dań, wyrobów gotowych,
- nieprawidłowej gospodarki odpadami,
- braku orzeczeń lekarskich personelu,
- braku przestrzegania terminów przydatności do spożycia oraz dat minimalnej trwałości wprowadzanych do obrotu środków spożywczych,
- zanieczyszczenia środków spożywczych,
- niewłaściwych cech organoleptycznych artykułów spożywczych – nieswoisty smak wyrobów gotowych,
- niewłaściwej reklamy/prezentacji suplementów diety,
- niewłaściwych warunków sanitarnych: m.in. zachowania czystości i porządku w obiekcie, zachowania ciągłości łańcucha chłodniczego, higieny sprzedaży i personelu itp.

Wnioski rozpatrzono w terminach. Ogółem z 21 rozpatrywanych wniosków, zasadnych było 8. We własnym zakresie przeprowadzono 20 kontroli interwencyjnych. Ponadto, zgodnie z właściwością przekazano 3 sprawy zgodnie z właściwością rzeczową i miejscową do właściwego Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Grajewie, Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sosnowcu, Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Piasecznie. W wyniku przeprowadzonych kontroli interwencyjnych nałożono 7 mandatów karnych na kwotę 2300 zł. Wydano 1 decyzję administracyjną dotyczącą zakazu wprowadzania do obrotu suplementów diety oraz złożono 1 wniosek o wymierzenie kary pieniężnej, w związku z prowadzeniem działalności bez złożenia wniosku o zatwierdzenie zakładu i wpis do rejestru zakładów podlegających urzędowej kontroli organów PIS oraz z uwagi na nieprzestrzeganie wymagań w zakresie znakowania środków spożywczych, określonych w przepisach rozporządzenia nr 1169/2011.

XI. Podsumowanie

Zadania ponadplanowe wynikające z poleceń Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, jak również duża liczba rozpatrywanych pism/wniosków stron utrudniały realizację planu pracy.

Najważniejsze osiągnięcia:

W dalszym ciągu:

1. Na terenie powiatu nie było żadnego incydentu żywnościowego, który stanowiłby istotne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi.
2. Nie wydano decyzji unieruchomienia/ przerwania działalności całego lub części zakładu.

W porównaniu do roku ubiegłego stwierdza się (opierając się na wynikach badań laboratoryjnych) nieznaczne pogorszenie jakości zdrowotnej środków spożywczych. W 2023 r. na 471 wszystkich zbadanych próbek 19 próbek uległo zakwestionowaniu tj. 4,0%, podczas gdy w 2022 r. na 436 wszystkich zbadanych próbek 4 próbki uległy zakwestionowaniu, tj. 0,9 %.

SEKCJA HIGIENY PRACY

I. Warunki sanitarno-higieniczne środowiska pracy

Sekcja Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Jaworznie prowadzi **nadzór nad warunkami zdrowotnymi środowiska pracy** (bhp), celem wzmocnienia ochrony zdrowia pracowników przed negatywnym oddziaływaniem szkodliwych czynników występujących w miejscu pracy: hałasu pochodzącego od stosowanych maszyn i urządzeń, pyłów przemysłowych, drgań mechanicznych, promieniowania optycznego, substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia, czynników o działaniu rakotwórczym, szkodliwych czynników biologicznych, w szczególności o charakterze zakaźnym, mogących w konsekwencji doprowadzić do powstania **chorób zawodowych**. Nadzoruje również **wprowadzanie do obrotu chemikaliów**, w tym m.in.: niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin; produktów biobójczych; detergentów, prekursorów narkotyków kategorii 2 i kategorii 3 oraz produktów kosmetycznych. Ponadto, w ramach bieżącego nadzoru egzekwuje przestrzeganie przepisów dotyczących: zakazu **wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych** tzw. „**nowych narkotyków**”, bezpiecznego użytkowania i usuwania **wyrobów zawierających azbest** oraz przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na stanowiskach pracy.

1. Narażenie zawodowe pracujących

W roku 2023 Sekcja Higieny Pracy obejmowała nadzorem 571 zakładów pracy zatrudniających 14642 osób.

Większość podmiotów objętych nadzorem stanowią zakłady zatrudniające do 50 pracowników – aktualnie jest ich 517, z czego 386 zakładów zatrudnia do 9 pracowników.

Stałym elementem działalności Sekcji Higieny Pracy PSSE w Jaworznie są kontrole w zakresie bieżącego nadzoru sanitarnego. Pracownicy Sekcji Higieny Pracy przeprowadzili 154 kontrole. W 30 ze 116 skontrolowanych zakładów stwierdzono nieprawidłowości. **Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie** w celu usunięcia stwierdzanych nieprawidłowości **wydał decyzje administracyjne, zawierające łącznie 303 nakazy**. Nakazy te dotyczyły m.in.:

- przeprowadzenia aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, w tym m.in. hałasu, drgań, pyłów czy substancji chemicznych;
- zlikwidowania przekroczenia stężenia pyłów na stanowisku pracy;
- przeprowadzenia i udokumentowania oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń pracy;
- zapewnienia prawidłowego stanu higieniczno-sanitarnego pomieszczeń socjalnych;
- zapewnienia pracownikom stanowiskowych instrukcji bhp;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na szkodliwe czynniki biologiczne;
- wypełniania obowiązków wynikających z zatrudniania pracowników w narażeniu na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu chemikaliów, w tym produktów biobójczych;
- usunięcia nieprawidłowości w zakresie wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych.

Łącznie wydanych zostało **41 decyzji administracyjnych**, zarówno nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości jak i przedłużających termin wykonania zarządzeń. PPIS w Jaworznie wydał również **decyzje o nałożeniu 7 kar pieniężnych** na podmioty, które naruszyły przepisy prawne przy wprowadzaniu do obrotu produktów kosmetycznych. Nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających unieruchomienia stanowiska bądź zamknięcia zakładu pracy.

Szczególnym nadzorem objęte są zakłady pracy, w których występują **czynniki szkodliwe dla zdrowia** zwiększające ryzyko powstawania choroby zawodowej u pracowników. W 2023 roku, na terenie Jaworzna prowadziło działalność 14 zakładów zatrudniających 670 pracowników pracujących w **przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń** czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy – **pyłów i hałasu**. Zakłady te zajmują się w szczególności świadczeniem usług z zakresu robót budowlanych, wydobywaniem węgla, naprawą oraz konserwacją maszyn i urządzeń. PPIS w Jaworznie prowadzi stały nadzór nad stanowiskami pracy, na których występują przekroczenia dopuszczalnych normatywów. Pracodawca, u którego w zakładzie w 2023 roku stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłów na stanowisku pracy, po otrzymaniu decyzji PPIS w Jaworznie, zastosował środki organizacyjne i techniczne likwidując owo przekroczenie. W zakładach pracy, w których ze względów technologicznych nie ma możliwości wyeliminowania przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia (NDN) hałasu pracownicy Sekcji Higieny Pracy nadzorują wprowadzenie w życie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia, w tym m.in. zastosowania przez pracodawców środków technicznych obniżających natężenie hałasu,

wydzielenia stref zagrożenia i ograniczenia do nich dostępu, a także sprawdzają czy pracowników wyposażono w odpowiednio dobrane środki ochrony indywidualnej. Stałe narażenie na ponadnormatywne zapylenie, wynikające z procesu technologicznego, występuje w podziemnym zakładzie górniczym na stanowiskach pracy bezpośrednio związanych z wydobywaniem węgla (nadzór prowadzi Wyższy Urząd Górniczy), natomiast PPIS w Jaworznie prowadzi nadzór nad stanowiskami pracy „na powierzchni”, m.in. na przeróbce mechanicznej węgla i tu od kilku lat nie odnotowano przekroczenia stężenia pyłów na stanowiskach pracy. Powyższe wskazuje, jak ważny jest systematyczny nadzór sanitarny nad zakładami pracy.

W 2023 roku w ewidencji PSSE w Jaworznie odnotowano 148 zakładów pracy, w których 4907 pracowników jest narażonych na **szkodliwe czynniki biologiczne zaliczane do 2 i 3 grupy zagrożenia**, a więc m.in. na czynniki, które mogą wywoływać u ludzi ciężkie choroby, są niebezpieczne dla pracowników, a rozprzestrzenianie ich w populacji ludzkiej jest bardzo prawdopodobne, jednakże istnieją w stosunku do nich skuteczne metody profilaktyki lub leczenia. Do grupy 2 zagrożenia zaliczane są m.in: bakterie *Borrelia burgdorferi* wywołujące Boreliozę, łaseczki tężca, bakterie *Escherichia coli*, wirusy grypy, natomiast do 3 grupy zagrożenia zaliczane są: wirusy zapalenia wątroby typu B i C, prątki gruźlicy, ludzkie wirusy nabytego niedoboru odporności (HIV), wirus SARS-CoV-2 czy wirus wścieklizny. Wśród zakładów mieszczących się na terenie miasta Jaworzno, gdzie ryzyko narażenia pracownika na szkodliwe czynniki biologiczne jest duże, zalicza się głównie podmioty produkujące żywność (gr. 2 zagrożenia) oraz podmioty lecznicze (gr. 3 zagrożenia).

Na terenie miasta Jaworzna istnieje 36 zakładów pracy, zatrudniających 3561 osób w narażeniu lub kontakcie z **czynnikami o działaniu rakotwórczym lub mutagennym**. Aktualnie, po zmianie przepisów, do czynników rakotwórczych lub mutagennych zaliczamy:

* *substancje i mieszaniny chemiczne* klasyfikowane jako rakotwórcze lub mutagenne zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 - CLP, w tym m.in.: **związki chromu (VI), związki arsenu, fenoloftaleinę, formaldehyd czy azbest;**

* *czynniki fizyczne* - **promieniowanie jonizujące** naturalne oraz typu X i α , β , γ ;

* *oraz 8 procesów technologicznych*, w tym m.in:

- prace związane z narażeniem na **pył drewna**;
- prace związane z narażeniem na **krzemionkę krystaliczną** – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy;
- prace związane z narażeniem przez skórę na **działanie olejów mineralnych** użytych wcześniej **w silnikach spalinowych** wewnętrznego spalania w celu smarowania i schładzania części ruchomych silnika;
- prace związane z narażeniem na **spaliny emitowane z silników Diesla**.

Na nadzorowanym terenie, narażenie występuje u pracowników:

- zatrudnionych w górnictwie;
- zatrudnionych w laboratoriach zakładowych;
- zatrudnionych w firmach ogólnobudowlanych przy demontażu pokryć dachowych;
- zatrudnionych przy pracach z wykorzystaniem paliw silnikowych;
- wykonujących prace w podmiotach leczniczych;
- zatrudnionych w zakładach obróbki drewna.

W 2023 roku skontrolowano 10 zakładów zatrudniających łącznie 1354 pracowników w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne. W dwóch zakładach stwierdzono nieprawidłowości i w drodze decyzji administracyjnej nakazano ich usunięcie.

W 2023 roku odnotowano kolejny wzrost liczby zakładów pracy w Jaworznie, w których występuje narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. Fakt ten można wiązać ze zwiększeniem świadomości pracodawców na temat zmiany przepisów prawnych w tym zakresie i dodaniem do wykazu nowych procesów technologicznych, w których dochodzi do uwalniania substancji o działaniu rakotwórczym tj. prac związanych z narażeniem na krzemionkę krystaliczną – frakcję respirabilną powstającą w trakcie pracy (np. podczas obróbki kamienia), prac związanych z narażeniem na pyły drewna - niezależnie od jego rodzaju (np. podczas obróbki drewna) czy prac związanych z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla w szeroko pojętej mechanice pojazdów. Sekcja Higieny Pracy PSSE w Jaworznie prowadzi również kontrole **przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych** na stanowiskach pracy, w tym m.in. przestrzegania zakazu palenia przez pracowników w miejscach pracy oraz wymogu umieszczania stosownych znaków przez pracodawców. W 2023 roku nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

II. Nadzór nad chemikaliami

Działania w zakresie nadzoru nad chemikaliami, skoncentrowane są w celu zapewnienia mieszkańcom (konsumentom) dostępu do produktów bezpiecznych i właściwie oznakowanych, stosowanych przez nich w gospodarstwach domowych, zakładach pracy i działalności zawodowej oraz w celu zapewnienia bezpieczeństwa środowiska naturalnego, m.in. poprzez nadzorowanie prac związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Pod nadzorem PPIS w Jaworznie znajduje się 540 podmiotów zobowiązanych do przestrzegania przepisów w zakresie wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji i mieszanin chemicznych stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi oraz środowiska naturalnego, w tym:

- **producentów** substancji chemicznych, m.in. TAURON Wytwarzanie S.A.;
- **importerów** substancji i gotowych produktów z krajów nie należących do Unii Europejskiej, m.in. hurtownia TRADEX, CHEMISTIK, ART-GARDEN;
- **wytwórców** będących formulatorami mieszanin chemicznych, w tym produktów biobójczych, m.in. BEST-PEST S.J., ICB PHARMA S.J. czy produktów kosmetycznych, m.in. Mistral Poland S.C., Tuban Trade Sp. z o.o.;
- **dystrybutorów** substancji chemicznych i ich mieszanin, w tym m.in.: DONAUCHEM Polska Sp. z o.o., hurtownie budowlane, markety wielobranżowe czy stacje paliw;
- **stosujących** w działalności zawodowej.

Działania kontrolne ukierunkowane są w szczególności na sprawdzanie składu produktów chemicznych, a co za tym idzie legalność pozostawiania w obrocie, sprawdzanie poprawności informacji o klasyfikacji zagrożeń jakie wywierają na ludzi i środowisko oraz zgodności oznakowania opakowań z obowiązującymi przepisami, w tym przepisami prawa unijnego. Pod stałym nadzorem sekcji Higieny Pracy znajdują się podmioty gospodarcze z terenu miasta Jaworzna, które **wprowadzają do obrotu**:

- * **produkty biobójcze** - 93 podmiotów, w tym 12 podmiotów zobowiązanych do uzyskania pozwolenia na obrót takimi produktami;
- * **prekursory narkotyków kategorii 2 i 3** - 11 podmiotów;
- * **detergenty**;
- * **produkty kosmetyczne** - 8 zarejestrowanych wytwórców produktów kosmetycznych oraz 67 podmiotów zajmujących się ich dystrybucją w znacznej ilości.

W 2023 roku ocenie poddano głównie:

- * mieszaniny chemiczne, co do których istnieje obowiązek sporządzenia karty charakterystyki z uwagi na zmianę przepisów unijnych w zakresie formatu kart;
- * produkty biobójcze ze szczególnym uwzględnieniem repelentów i atraktantów;
- * produkty kosmetyczne, co do których istniały obawy, że zawierają substancje zakazane.

W ramach **nadzoru nad obrotem chemikaliami** przeprowadzono **69 kontroli**, oceniając:

- * oznakowania **88 produktów chemicznych** niebezpiecznych,
- * **42 produkty biobójcze** w zakresie legalności pozostawiania w obrocie,
- * **26 produktów** w zakresie wymogów dotyczących detergentów.

Zakwestionowano: 18 produktów chemicznych w zakresie nieprawidłowego oznakowania i kart charakterystyki, 10 produktów biobójczych m.in. z uwagi na brak pozwolenia na obrót. PPIS w Jaworznie wydał decyzje nakazujące zaprzestania udostępniania na rynku do czasu usunięcia nieprawidłowości. W ramach kontroli produktów chemicznych **stosowanych w zakładach pracy** przeprowadzono **27 kontroli**. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

W **zakresie** wprowadzania i udostępniania na rynku **produktów kosmetycznych** przeprowadzono **52 kontrole**, podczas których **oceniono 381 produktów kosmetycznych**. Zakwestionowano: 73 produkty kosmetyczne, m.in. z uwagi fakt zawierania w składzie substancji zakazanych, upływanie daty ważności czy nieprawidłowego oznakowania. Tym samym, PPIS w Jaworznie wydał decyzje nakazujące wycofanie ich z obrotu oraz **decyzje o nałożeniu kar pieniężnych** na 2 podmioty wytwarzające produkty kosmetyczne oraz 2 podmioty wprowadzające je do obrotu, **na łączną kwotę 7700 zł**.

III. Środki zastępcze, tzw. „nowe narkotyki”

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie, realizuje zadania w zakresie zmniejszenia zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych, m.in. poprzez działania profilaktyczne przy pomocy „Zespołu pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi” oraz nadzoruje przestrzeganie przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych, tzw. „nowych narkotyków”, przy pomocy pracowników Sekcji Higieny Pracy we współpracy z Komendą Miejską Policji w Jaworznie. Zespół pracowników ds. koordynowania nadzoru nad środkami zastępczymi PSSE w Jaworznie, w 2023 roku podejmował **działania w obszarze edukacyjno-informacyjnym**. Prowadził, na terenie miasta, działania informacyjne związane z **tematyką środków zastępczych** w ramach akcji „Dopalacze, wypalacze groźne narkotyki”, rozsyłając materiały edukacyjne oraz organizował zajęcia edukacyjne. Działania prowadzono w 11 szkołach podstawowych, zorganizowano zajęcia warsztatowe w klubie NIKO MCKiS, Domu Kultury im. Z. Krudzielskiego, Świetlicy

Środowiskowej pod Kolegiatą w Jaworznie. Działania prowadzono również podczas imprez masowych takich jak: „Dożynki dzielnicowe”, „Rajd nordic walking”, „Polska od Kuchni”, „Roztańczona Polska”, „Piknik rodzinny”, „Dni młodzieży” oraz „Dni Jaworzna”. Akcją objęto 58971 uczniów, nauczycieli, rodziców oraz lokalną społeczność. Ponadto, zamieszczano posty dotyczące negatywnego wpływu „środków zastępczych” na stronie internetowej PSSE w Jaworznie i portalach społecznościowych. Na stronie internetowej PSSE w Jaworznie zamieszczono również numer do „Antynarkotykowego telefonu zaufania”. PPIS w Jaworznie prowadzi również **monitoring** przypadków **zatrucić środkami zastępczymi** na terenie miasta Jaworzna, na podstawie danych uzyskanych z podmiotów leczniczych. W 2023 roku stwierdzono 1 przypadek zatrucia środkami zastępczymi.

PPIS w Jaworznie na bieżąco współpracuje z sygnatariuszami Porozumienia o współpracy w zakresie przeciwdziałania wprowadzaniu do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych, zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Szefem Służby Celnej, Komendantem Głównym Policji i Głównym Inspektorem Farmaceutycznym. W 2023 roku nie odnotowano wprowadzania do obrotu środków zastępczych ani nowych substancji psychoaktywnych (NSP) na terenie miasta Jaworzno, tym samym nie zaistniała potrzeba współpracy z Komendą Miejską Policji w Jaworznie.

IV. Choroby zawodowe

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie prowadzi również postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, **za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy.** PPIS w Jaworznie, jest właściwym miejscowo do prowadzenia postępowań administracyjnych w sprawie podejrzenia choroby zawodowej u pracowników lub byłych pracowników, według miejsca, w którym praca jest lub była wykonywana. **Urzędowy wykaz chorób zawodowych obejmuje 26 pozycji.** W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie **przewodził 52 postępowania administracyjne w sprawie podejrzenia choroby zawodowej.** Zakończył 24 postępowania wydając decyzje administracyjne, w tym: **10 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej.**

Na przestrzeni ostatnich lat, PPIS w Jaworznie stwierdzał głównie choroby zawodowe z następujących pozycji wykazu chorób zawodowych:

- * **z poz. 3** - pylice płuc, w tym m.in. pylica płuc górników kopalń węgla;
- * **z poz. 15** - przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym, trwającym co najmniej 15 lat.

Stwierdzane były również choroby zawodowe:

- * **z poz. 18** – choroby skóry, w tym m.in. kontaktowe zapalenie skóry;
- * **z poz. 21** - obustronny trwały odbiorczy ubytek słuchu spowodowany hałasem;
- * **z poz. 26** – choroby zakaźne, w tym m.in. WZW typu B, czy borelioza.

W 2023 roku 60% stwierdzonych przypadków chorób zawodowych dotyczyło osób zawodowo narażonych na pyły węgla kamiennego w podziemnych zakładach górniczych.

U osób ubiegających się o rozpoznanie choroby zawodowej, którym wydano decyzje o braku podstaw do jej stwierdzenia, nie wykryto schorzenia ujętego w wykazie chorób zawodowych bądź nie stwierdzono narażenia na dany czynnik chorobotwórczy w środowisku pracy. W 2023 roku 20% stwierdzonych chorób zawodowych dotyczyło osób w wieku poniżej 50 roku życia.

V. Podsumowanie

Sekcja Higieny Pracy PSSE w Jaworznie nadzoruje ponad 570 podmiotów gospodarczych z terenu miasta Jaworzna. Kontrole prowadzone są głównie w zakresie oceny realizacji ogólnych wymogów BHP oraz ochrony pracowników przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy, a także w zakresie wprowadzania do obrotu chemikaliów, w tym produktów biobójczych, detergentów, prekursorów narkotyków, środków zastępczych oraz produktów kosmetycznych. Ponadto, prowadzone są postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych. **Analizując dane z przeprowadzonych czynności kontrolnych w 2023 roku, w zakresie:**

a) ochrony pracownika przed szkodliwymi i uciążliwymi czynnikami środowiska pracy stwierdzono, że:

- znacznie **wzrosła liczba obiektów** skontrolowanych, w których nie przestrzegano obowiązujących przepisów prawnych, tj. w ponad 25% skontrolowanych obiektów **stwierdzono nieprawidłowości**;
- od kilku lat, **na podobnym poziomie utrzymuje się** liczba zakładów pracy z **przekroczeniami norm hałasu**, w których brak możliwości zlikwidowania przekroczeń wynika ze specyfiki stosowanych procesów technologicznych;
- nie odnotowano **przekroczenia norm stężenia substancji chemicznych** na stanowiskach pracy, a ujawnione **przekroczenie stężenia pyłów organicznych** pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, w jednym ze skontrolowanych zakładów pracy, w drodze decyzji administracyjnej zostało zlikwidowane;
- liczba zakładów pracy, w których pracownicy zawodowo narażeni są na **szkodliwe czynniki biologiczne**, od kilku lat utrzymuje się na poziomie niespełna 150 obiektów i należą do nich głównie podmioty lecznicze, podmioty produkujące żywność, sklepy wielkopowierzchniowe i apteki;
- **stale rośnie liczba podmiotów**, w których występuje **narażenie pracowników na czynniki o działaniu rakotwórczym** lub mutagennym w środowisku pracy.

Stwierdzane nieprawidłowości w zakresie nieprzestrzegania przepisów bhp na stanowiskach pracy wynikają głównie z braku monitorowania przez pracodawców zmieniających się przepisów prawnych i dopiero czynności kontrolne przeprowadzane przez przedstawicieli PPIS w Jaworznie uświadamiają pracodawcom zmieniający się stan prawny i wynikające z tego obowiązki.

b) nadzoru nad wprowadzaniem do obrotu substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, w tym produktów biobójczych, detergentów czy produktów kosmetycznych zaobserwowano, że:

- **wzrosła liczba podmiotów gospodarczych** zobowiązanych do przestrzegania przepisów prawnych **związanych z wprowadzaniem do obrotu i stosowaniem chemikaliów**;
- **wzrosła liczba zarejestrowanych wytwórców produktów kosmetycznych**;

- od kilku lat, na podobnym poziomie kształtuje się liczba podmiotów prowadzących wewnątrzwspólnotowy handel (dystrybucję) chemikaliami.

Stwierdzone nieprawidłowości, w zakresie nadzoru nad chemikaliami, dotyczyły głównie niewłaściwego oznakowania opakowań mieszanin niebezpiecznych, wprowadzania do obrotu produktów biobójczych bez pozwolenia czy produktów kosmetycznych zawierających substancje zakazane z uwagi na ich szkodliwość (m.in. działanie szkodliwe na rozrodczość).

Problemem jest brak nadzoru osób odpowiedzialnych nad zmieniającymi się unijnymi przepisami prawa dotyczącymi zarówno wprowadzanych do obrotu produktów biobójczych jak i produktów kosmetycznych, m.in. w zakresie wprowadzenia do wykazu substancji zakazanych nowych pozycji, czy nowych ograniczeń odnośnie ich składu.

c) zagrożeń zdrowia publicznego wywołanych działaniem środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych:

- **odnotowano 1 przypadek zatrucia** nieznanymi substancjami chemicznymi,
- **nie ujawniono stacjonarnych punktów sprzedaży środków zastępczych** czy nowych substancji psychoaktywnych.

PPIS w Jaworznie współpracuje w tym zakresie z KMP w Jaworznie, prowadzi doraźny monitoring punktów sprzedaży internetowej oraz prowadzi działania edukacyjno-informacyjne wśród dzieci i młodzieży, rodziców oraz pracodawców.

d) prowadzonych postępowań w zakresie chorób zawodowych:

- wzrosła liczba zgłaszanych podejrzeń choroby zawodowej;
- **wzrosła liczba stwierdzanych chorób** zawodowych;
- **wzrosła liczba stwierdzonych chorób zawodowych u osób w wieku poniżej 50 r.ż.;** najczęściej stwierdzaną, przez PPIS w Jaworznie, **chorobą zawodową jest niezmiennie pylica płuc górników kopalń węgla** u osób zatrudnionych w podziemnych zakładach górniczych.

HIGIENA DZIECI I MŁODZIEŻY

I. Stan sanitarno-higieniczny w szkołach i innych placówkach oświatowo – wychowawczych oraz w placówkach wypoczynku dla dzieci i młodzieży

W 2023 roku objętych nadzorem było 115 obiektów dla dzieci i młodzieży, w tym 93 placówki stałe:

- 7 żłobków, w tym 2 publiczne i 5 niepublicznych,
- 8 klubów malucha, w tym 8 niepublicznych,
- 27 przedszkoli, w tym 16 publicznych i 11 niepublicznych,
- 20 szkół podstawowych funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 niepubliczne,
- 2 licea ogólnokształcące funkcjonujących samodzielnie, w tym 2 publiczne,
- 8 zespołów szkół, w skład których wchodziły: przedszkola, szkoły podstawowe, liceum ogólnokształcące, technika oraz branżowe szkoły I i II stopnia - publiczne,
- 1 Młodzieżowy Dom Kultury,

- 11 placówek ognisk pracy pozaszkolnej (świetlice środowiskowe, Ognisko Wychowawcze, Ośrodek Rehabilitacyjno – Wychowawczy dla Dzieci Niepełnosprawnych) – publiczne,
- 2 Szkoły Policealne – niepubliczna,
- 1 Szkoła Muzyczna, - publiczna,
- 1 Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy - publiczny,
- 1 Centrum Szkolenia Zawodowego - publiczne,
- 1 Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza (Dom Dziecka),
- 3 placówki rekreacyjne – sale zabaw dla dzieci - niepubliczne,
- oraz 22 obiektów wypoczynku zimowego i letniego.

W nadzorowanych obiektach realizowano zadania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania dotyczące higieny i stanu technicznego pomieszczeń oraz sprzętu używanego w przedszkolach, szkołach, placówkach pobytu dziennego, placówkach wypoczynku. Przedmiotem czynności kontrolnych prowadzonych w zakładach nauczania i wychowania było:

- egzekwowanie bieżącej czystości i warunków do utrzymania higieny,
- nadzorowanie stanu technicznego pomieszczeń i otoczenia,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących substancji i preparatów chemicznych,
- sprawdzanie przestrzegania przepisów dotyczących zakazu palenia tytoniu,
- ocena dostosowania mebli do wzrostu dzieci oraz higieniczna ocena rozkładów zajęć w wybranych obiektach,
- Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w wybranych obiektach.

Ogółem w 2023 roku przeprowadzono 148 kontroli. Wydano 11 decyzji merytorycznych: 11 decyzji represyjnych, 0 decyzji prolongujących terminy realizacji zarządzeń, 0 decyzji zatwierdzających nowy obiekt.

Zarządzenia decyzji wydanej w 2023 roku dotyczyły:

- poprawy stanu technicznego budynków: doprowadzenia ścian, sufitów i powierzchni posadzki, stolarki drzwiowej w salach zajęć i ciągach komunikacyjnych, salach gimnastycznych oraz w węzłach sanitarnych do należytego stanu sanitarno-higienicznego,
- poprawy stanu technicznego ogrodzenia,
- zabezpieczenia grzejników odpowiednimi osłonami,
- poprawy stanu technicznego mebli edukacyjnych.

W całości zrealizowane zostały zarządzenia sześciu decyzji w tym sześciu z lat ubiegłych. W pozostałych przypadkach termin realizacji upływa w latach 2024 - 2026.

1. Stan sanitarny żłobków/klubów malucha

Ogółem przeprowadzono 14 kontroli sanitarnych. Stan sanitarno-higieniczny placówek określa się jako dobry. Własny teren rekreacyjny posiada 8 placówek. Pozostałe żłobki i kluby dziecięce na nadzorowanym terenie nie dysponują własnym terenem wokół placówki. Dzieci korzystają z pobliskich miejskich placów zabaw i terenów zielonych. We wszystkich placówkach zapewniono dla dzieci odpowiednie higieniczne warunki do spożywania

posiłków. Wszystkie placówki korzystają z wyżywienia dostarczanego przez firmy cateringowe.

2. Stan sanitarny przedszkoli

Ogółem w przedszkolach przeprowadzono 29 kontroli sanitarnych. Bieżący stan sanitarny tych placówek ocenia się pozytywnie. We wszystkich przedszkolach zapewnione są odpowiednie warunki do wypoczynku, higienicznego mycia rąk, przechowywania pościeli, odpowiednia temperatura pomieszczeń. W związku z zastrzeżeniami dotyczącymi stanu technicznego w 2023 roku wydano 1 decyzję represyjną (parkiety w salach zajęć dla dzieci).

3. Stan sanitarno-techniczny szkół

Ogółem w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych na nadzorowanym terenie w 2023 r. przeprowadzono 69 kontroli sanitarnych. Bieżący stan sanitarny i techniczny ocenia się pozytywnie. Wydano łącznie 9 decyzji represyjnych. **Poprawy stanu technicznego wymaga – 9 szkół:**

- Szkoła Podstawowa Nr 11,
- Szkoła Podstawowa Nr 14 im. mjr. H. Sucharskiego,
- Szkoła Podstawowa Nr 22 im. gen. J. Bema,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 3,
- Centrum Kształcenia Zawodowego,
- I Liceum Ogólnokształcące im. T. Kościuszki,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Cz. Miłosza,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2.

Pozostały do wykonania zarządzenia dotyczące:

odnowienia zniszczonych ścian i sufitów poszczególnych pomieszczeń oraz doprowadzenia do należytego stanu technicznego powierzchni posadzki w salach zajęć i salach gimnastycznych, wymiany stolarki drzwiowej, wymiany mebli edukacyjnych, umieszczenia osłon na grzejnikach w salach klas I-III, remontu dróg i przejść prowadzących do placówki, zapewnienia rolet w oknach sal zajęć, zapewnienia odpowiedniej wentylacji w sali zajęć, odnowienia zniszczonego ogrodzenia placówek, tarasu przy budynku placówki oraz elewacji budynku.

Poprawę stanu sanitarno – technicznego uzyskano w 3 szkołach, w których doprowadzono do należytego stanu sanitarno-higienicznego sufity i ściany oraz posadzkę w salach zajęć i na korytarzach szkolnych, Sali gimnastycznej a także wyremontowano posadzki na korytarzach szkolnych oraz umieszczono osłony na grzejniki w salach klas I-III.

3.1 Urządzenia sanitarne w szkołach

Wszystkie obiekty nadzorowane spełniają standardy dostępności do urządzeń sanitarnych. Odpowiednią liczbę uczniów przypadających na 1 oczko ustępowe i/lub umywalkę stwierdzono we wszystkich skontrolowanych szkołach.

3.2 Żywnienie i dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach

W roku 2023 prowadzono 23 kontrole sanitarne obejmujące tematykę żywienia w stołówkach szkolnych. 19 skontrolowanych placówek prowadziło przygotowanie posiłków od surowca na miejscu w stołówce szkolnej, 4 placówki korzystały z żywienia w formie cateringu. Na ogólną liczbę 3751 wydawanych codziennie obiadów, finansowych przez

MOPS, Parafię lub sponsorów prywatnych składało się 22 obiadów, co stanowi 0,6 % ogólnej liczby wydawanych obiadów w 23 skontrolowanych szkołach. Codziennie wydawanych przez stołówki II śniadań było – 526. Ponadto uczniowie mają możliwość zakupu kanapek, sałatek, owoców w punktach handlowych mieszczących się w szkołach.

Badania problemowe w 2023 roku wykonywane przez pracownika stanowiska ds. dzieci i młodzieży PSSE Jaworzno, dotyczyły:

- Analizy rozkładów zajęć,
- Pomiarów ergonomii mebli,
- Pomiarów ciężaru tornistrów szkolnych.

3.3 Higieniczna ocena rozkładu zajęć

Ocenę rozkładów zajęć przeprowadzono w:

- 13 placówkach, w tym w 10 szkołach podstawowych funkcjonujących samodzielnie oraz w 1 szkole podstawowej funkcjonującej w zespole, a także w 1 liceum ogólnokształcącym i w jednym zespole szkół ponadpodstawowych co stanowiło 40% ogólnej liczby szkół podstawowych i ponadpodstawowych funkcjonujących samodzielnie i w zespołach. W 2023 r. oceniane rozkłady były prawidłowe. W porównaniu do 2022 r. sytuacja w /w zakresie nie uległa zmianie.

3.4 Ergonomia mebli edukacyjnych w szkołach i przedszkolach

W roku 2023 dokonano oceny doboru mebli edukacyjnych do wzrostu uczniów i przedszkolaków. Badania ergonomii mebli zostały przeprowadzone w 12 placówkach szkolnych i 8 przedszkolach. Ogółem skontrolowano 87 oddziałów w 20 placówkach, gdzie oceniono 1244 stanowisk szkolnych i 567 stanowisk przedszkolnych. Nie stwierdzano ww. niezgodnych z Polską Normą. Podczas bieżących kontroli sanitarnych w placówkach oświatowych zwracano również uwagę na prawidłowe oznakowanie mebli, odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny oraz posiadanie przez nie certyfikatu. Jednocześnie skontrolowano sytuację w zakresie posiadania przez placówki certyfikatów zgodności z Polską Normą na meble edukacyjne zakupione po 1997 roku. Na 57 skontrolowanych w tym zakresie placówek (30 szkół i 27 przedszkoli) w 28 w tym 12 szkolnych i 16 przedszkolnych (49%) odsetek mebli edukacyjnych posiadających certyfikaty zgodności z Polską Normą wyniósł 100%, natomiast powyżej 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 28 placówkach w tym 17 szkolnych i 11 przedszkolnych (49%), zaś do 50% mebli z certyfikatami stwierdzono w 1 szkole (1,7%). W żadnej z placówek nie stwierdzono mebli edukacyjnych nie posiadających certyfikatów zgodności z Polską Normą. W porównaniu z rokiem 2022 sytuacja w zakresie posiadania certyfikowanych mebli edukacyjnych w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie Jaworzna uległa poprawie. Pod względem ilości certyfikowanych urządzeń i sprzętu sportowego stwierdzono, że na 57 badanych placówek (30 szkół i 27 przedszkoli) w 2 placówkach szkolnych (3,5%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi poniżej 25%, w 8 szkołach (14%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi do 50%, w 23 placówkach szkolnych i przedszkolnych (40%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi powyżej 50%, zaś w 21 szkołach i przedszkolach (37%) odsetek urządzeń i sprzętu sportowego wynosi 100 %. Trzy placówki szkolne nie posiadają sprzętu sportowego ze względu na inne miejsce odbywania się zajęć sportowych (poza placówką).

3.5 Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów.

W roku 2023 dokonano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów w 7 szkołach podstawowych. Ogółem skontrolowano 41 oddziałów. Łączna liczba uczniów poddanych badaniu wyniosła 806. Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- w 41 oddziałach 7 szkół waga tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia wyniosła u 233 uczniów (29%),
- w 41 oddziałach 7 szkół waga tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia wyniosła u 331 uczniów (41%),
- w 41 oddziałach 7 szkół waga tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia wyniosła u 242 uczniów (30%).

W wyniku stwierdzonych uchybień w powyższym zakresie dyrektorów placówek zobowiązano do wdrożenia działań naprawczych, w tym przeprowadzenia działań edukacyjnych skierowanych do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków.

3.6 Miejsce na pozostawienie podręczników i przyborów szkolnych

Wszystkie skontrolowane obiekty szkolne zapewniają uczniom wyznaczone miejsce do pozostawiania podręczników i przyborów szkolnych (własne indywidualne szafki szatniowe, regały w sali zajęć).

3.7 Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach

W szkołach prowadzony był także nadzór nad przestrzeganiem przepisów wykonawczych do ustawy o substancjach i preparatach chemicznych. W powyższym zakresie ogółem skontrolowano 13 placówek oświatowo-wychowawczych, które posiadają na stanie substancje i mieszaniny chemiczne. Wszystkie skontrolowane placówki posiadają aktualny spis substancji chemicznych oraz ich karty charakterystyki. Odczynniki chemiczne są również prawidłowo oznakowane. W porównaniu z rokiem 2022 sytuacja w powyższym zakresie w placówkach oświatowo-wychowawczych na terenie Jaworzna uległa poprawie.

3.8 Sale gimnastyczne

Zastępczą salę gimnastyczną, bez zaplecza sanitarnego posiada 1 szkoła - Szkoła Podstawowa Nr 9. W dwóch szkołach warunki do prowadzenia zajęć WF są niewystarczające, mimo posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć WF (zajęcia odbywają się również na korytarzu):

- Zespół Szkolno-Przedszkolny Nr 1 (Szkoła Podstawowa Nr 1) Jaworzno, ul. Matejki 3 i Szkoła Podstawowa Nr 15 im. Jana Brzechwy, ul. Leśna 49. W dwóch placówkach zajęcia sportowe odbywają się poza terenem placówki (Katolicka Uniwersytecka Szkoła Podstawowa KANA, ul. Chopina 40 i Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2, ul. Inwalidów Wojennych 16).

3.9 Nadzór nad gabinetami profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach

Wszystkie gabinety wyposażone są w punkt poboru wody ciepłej i zimnej, mają zapewnione odpowiednie warunki do mycia rąk. W szkolnych gabinetach nie wykonuje się szczepień ochronnych, badań lekarskich - są one przeprowadzane w rejonowych przychodniach lekarskich.

3.10 Pomiary natężenia oświetlenia sztucznego w szkołach

W roku 2023 pracownicy Oddziału Badań i Pomiarów na Stanowiskach Pracy w Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach prowadzili pomiary natężenia oświetlenia w salach zajęć w jednej placówce: Zespół Szkół Ponadpodstawowych Nr 2, ul. Inwalidów Wojennych 16. Oceną objęto zarówno sale lekcyjne, inne pomieszczenia dydaktyczne, a także trakty komunikacyjne szkoły. Wyniki pomiarów oświetlenia sztucznego przeprowadzonych w latach 2022 – 2023 przedstawia tabela:

Rodzaje placówek	Oświetlenie sztuczne			
	Liczba skontrolowanych pomieszczeń		Liczba i procent pomieszczeń, w których stwierdzono oświetlenie niezgodne z normą	
	2022	2023	2022	2023
Przedszkola	0	0	0 0%	0 0%
Szkoły Podstawowe	0	0	0 0%	0 0%
Zespoły Szkół	0	42	0 0%	37 88%
Inne placówki	52	0	48 92%	0 0%
Razem	52	42	48 92%	37 88%

4. Nadzór nad placówkami z pobytem dziennym, wychowania pozaszkolnego i placówkami rekreacyjnymi

Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 14 kontroli. Bieżący nadzór wykazał 1 obiekt w złym stanie higieniczno-sanitarnym. W porównaniu z rokiem 2022 sytuacja higieniczna w obiektach z pobytem dziennym i placówkach rekreacyjnych nie uległa zmianie.

5. Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

W okresie ferii zimowych w roku 2023 zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii na 5 turnusach wypoczynkowych. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 85 dzieci. W 5 placówkach zapewnione było dożywianie. W okresie ferii letnich w roku 2023 zorganizowano wypoczynek dla dzieci i młodzieży w formie półkolonii na 22 turnusach wypoczynkowych. Z wypoczynku zorganizowanego w miejscu zamieszkania skorzystało 517 dzieci. We wszystkich skontrolowanych placówkach wypoczynku letniego zapewnione było dożywianie. Ogółem w/w placówkach przeprowadzono 29 kontroli. We wszystkich placówkach zorganizowanego wypoczynku dla dzieci zapewnione były odpowiednie warunki sanitarno-higieniczne. Dzieci z placówek, w których nie zapewniono opieki medycznej mogły korzystać z opieki medycznej w przychodniach rejonowych.

II. Podsumowanie i wnioski

Stan sanitarny placówek nauczania i wychowania ocenia się pozytywnie. Stan techniczny placówek ulega systematycznej poprawie. Współpraca z samorządem terytorialnym układa się dobrze. W 2023 r. w całości zrealizowanych zostało 6 decyzji wydanych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Jaworznie, w tym 6 z 2021 r.

ZAPOBIEGAWCZY NADZÓR SANITARNY

Zakres działania pionu Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego obejmuje zadania wynikające z Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

I. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji

1. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W 2023r. zaopiniowano 2 projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego „uzupełniającego tereny mieszkaniowe w Jaworznie” i dla „Pastwiska”. Dla miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „uzupełniającego tereny mieszkaniowe w Jaworznie” miało na celu uzyskanie zgodności przeznaczeń planistycznych z rozwojem terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług nieuciążliwych o powierzchni ok. 24,8 ha obejmującej 41 obszarów terenu miasta Jaworzna. Granicami planu objęto pojedyncze działki oraz grupy kilku działek znajdujących się w rozrzucie dzielnic Jaworzna. W planie określono przeznaczenie terenu oraz granice i sposoby zagospodarowania terenów, zasady modernizacji i rozbudowy systemów komunikacji. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu „Pastwiska” wydano opinię, w której celem było stworzenie warunków dla rozwojowych terenów mieszkaniowych na terenach dotychczas niezagospodarowanych o pow. ok. 5,6 ha w dzielnicy Bory. Założono możliwość rozwoju zabudowy usługowej na potrzeby biur lub mieszkalno-usługowej. Zadaniem planu jest uporządkowanie zabudowy mieszkalnej, zapewnienie właściwej obsługi komunikacyjnej i stworzenie warunków do dokonania prawidłowych podziałów na części terenu gminy.

Prezydent Miasta Jaworzna wystąpił o określenie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla 3 terenów przemysłowych miasta Jaworzna, przy drodze krajowej nr 79. Były to:

- Projekt planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jaworzna wraz z prognozą oddziaływania na środowisko dla „Zachód I” w Jaworznie o pow. ok. 47,5 ha. Teren ten posiada przeznaczenie na cele urbanistyczne, głównie jako tereny produkcyjno-usługowe i komunikacyjne.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla „Zachód II” w Jaworznie obejmuje obszar o pow. ok. 26,5 ha. Przedmiotem planu była potrzeba produkcji energii ze źródeł odnawialnych z użyciem promieniowania słonecznego, produkcję wodoru i magazynowanie energii. Ze względu na niekorzystne położenie działek (linie wysokiego napięcia) nie planuje się wystawiać ich na sprzedaż.
- Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla „Zachód III” o pow. ok. 26,5 ha wyznacza tereny usług lub produkcji. W miejscowym planie określono przeznaczenie terenu, zasady kształtowania ładu przestrzennego, zasady ochrony środowiska i sposób

zagospodarowania terenów zakładając dopuszczenie bez ograniczeń produkcji energii ze źródeł odnawialnych wraz z magazynowaniem.

Obszar Jaworzna objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego nieznacznie uległ zmianie w odniesieniu do roku poprzedniego i wyniósł 70% terenu miasta. W przypadku terenu, na którym nie ma aktualnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Urząd Miejski w Jaworznie występuje do PPIS o uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu lub uzgodnienie lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2023r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał tylko **1 stanowisko uzgadniające warunki zabudowy** w formie postanowienia – dla budowy budynku jednorodzinnego.

2. Zagadnienie polegające na uzgodnieniu przedsięwzięć na etapie decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych.

Pierwszym etapem na drodze postępowania w sprawie decyzji środowiskowej jest zajęcie stanowiska w formie opinii sanitarnej, w sprawie potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, co do zakresu raportu o oddziaływaniu na środowisko. W 2023 roku zostały wydane **4 opinie sanitarne** (poz. 10). W dwóch przypadkach odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu, a w dwóch przypadkach wydano opinię w sprawie konieczności jego sporządzenia i zakresu raportu zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2023 r., poz. 1094 z późn. zm.). Brak konieczności sporządzenia i zakresu do raportu były wydane dla inwestycji:

- Montaż silosu na gips wraz z jego obudową oraz przebudowa hali produkcyjnej w rejonie silosu na terenie Elektrowni w Jaworznie.
- Rekultywacja północno-wschodniej części kamieniołomu „Sadowa Góra” przy ul. Św. Wojciecha w Jaworznie.

Dla ww. planowanych inwestycji odstąpiono od konieczności sporządzenia raportu oddziaływania na środowisko, z uwagi na fakt, iż przedmiotowe inwestycje będą realizowane na terenach antropogenicznych i przemysłowych. Za odstąpieniem od konieczności raportu przemawiał również fakt, że inwestycje znajdują się w bezpiecznej odległości od zabudowy mieszkaniowej, a planowany zakres działalności był podobny lub ten sam co prowadzony na danym terenie oraz przy założeniu, że inwestycje przyczynią się do poprawy aktualnych warunków pracy i zmniejszeniu uciążliwości na środowisko dotychczasowej działalności. Opinie o obowiązku sporządzenia raportu zostały wydane dla następujących przedsięwzięć:

- Budowa zakładu produkcji i montażu nadwozi pojazdów silnikowych oraz naczep i przyczep przy ul. Rozwojowej w Jaworznie.
- Budowa stacji paliw płynnych i gazowych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną przy ul. Niemcewicza / Jana Pawła II w Jaworznie.

Drugim etapem postępowania jest wydanie uzgodnienia przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji planowanych przedsięwzięć. W 2023 roku wpłynęły **dwa wnioski** dla planowanych inwestycji: 1) „Budowa instalacji do produkcji płyt z tworzyw sztucznych” w dzielnicy Jeleń w Jaworznie, 2) „Budowa zakładu produkcyjnego samochodów elektrycznych Izera” w dzielnicy Łubowiec - Wysoki Brzeg w Jaworznie (Strefa Przemysłowa przy Elektrowni Jaworzno III i przy ciągu komunikacyjnym - droga DK79).

W przypadku pierwszej inwestycji decyzja została wydana po uzupełnieniu informacji do złożonej dokumentacji i po przeprowadzeniu wizji na terenie planowanej inwestycji. Braki informacji w dokumentacji dotyczyły: najbliższej odległości zabudowy mieszkalnej od planowanej inwestycji, braku wskazanego postępowania z odpadami niebezpiecznymi powstającymi w wyniku eksploatacji linii produkcyjnej. W trakcie postępowania zostało wydane 1 postanowienie o przedłużeniu załatwienia sprawy. Na etapie dalszego postępowania w ww. sprawie zaistniał konflikt społeczny mieszkańców dzielnicy Jeleń. W odpowiedzi na pismo Stowarzyszenia wyjaśniono wątpliwości dot. lokalizacji inwestycji, najbliższej zabudowy mieszkaniowej, czy sposobu magazynowania odpadów niebezpiecznych. Odpowiedź na interwencję została przesłana do Prezydenta Miasta Jaworzna i strony postępowania. Zgodnie z wydaną opinią sanitarną dnia 15.05.2023 r., Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie uzgodnił pozytywnie w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych planowane przedsięwzięcie, podając warunki, w tym sposób magazynowania odpadów niebezpiecznych, minimalizację uciążliwości dla środowiska, w tym emisji hałasu, wprowadzenie odpowiedniego systemu oczyszczania powietrza w hali oraz zastosowanie rozwiązań przedstawionych w raporcie oddziaływania na środowisko.

W drugim przypadku opinię sanitarną dla inwestycji pn.: „Budowa zakładu produkcyjnego samochodów elektrycznych Izera” wydano również po wcześniejszym postanowieniu o przedłużeniu załatwienia sprawy – z uwagi na dostarczenie dodatkowej dokumentacji od inwestora. Zgodnie z wydaną opinią sanitarną dnia 29.09.2023 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Jaworznie uzgodnił pozytywnie w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych planowane przedsięwzięcie, podając warunki m.in.: na etapie realizacji przedsięwzięcia oraz eksploatacji zakładu zapewnienie odpowiedniego systemu oczyszczania powietrza w konkretnych budynkach (np. hali montażu, spawalni, lakierni), postępowanie ze ściekami sanitarnymi, przemysłowymi z instalacji technologicznych i odpadami. Jednym z warunków pozytywnej opinii było ponowne przeprowadzenie postępowania OOŚ na etapie projektu budowlanego. W 2023 r. nie były opiniowane projekty planów remediacji, warunków przeprowadzania działań naprawczych w środowisku gminy Jaworzna, nie było również projektów gminnych programów rewitalizacji.

3. Uzgodnienia dokumentacji projektowej i koncepcji

W ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego dokonano **uzgodnień dla 24 dokumentacji projektowych**, w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, w tym **1 dokumentacja** – została uzgodniona negatywnie. Uzgodnienia dotyczyły takich inwestycji, jak: biura, zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, studia tatuażu, sklep zielarsko-medyczny, budynek z serwisem samochodowym i zapleczem socjalno-biurowym, laboratorium, rozbudowa i przebudowa hal produkcyjnych, remont i przebudowa kuchni w szkole i przedszkolu, rozszerzenie cmentarza komunalnego, sala pożegnalna z biurem obsługi zakładu pogrzebowego, budowa instalacji do produkcji betonu, zmiany funkcjonalne w istniejącym lokalu gastronomicznym (sala konsumpcyjna z bufetem i toaletą). W przypadku wydanej opinii negatywnej uzgodnienie dotyczyło laboratorium analitycznego. Dokumentacja nie zawierała wytycznych dot. instalacji wentylacyjnych, wodociągowo-kanalizacyjnych, ogrzewania i instalacji elektrycznej. Nieprawidłowo zaprojektowano zaplecze socjalno-szatniowe dla pracowników oraz nie było

określonej charakterystyki planowanej działalności wykonywanych badań laboratoryjnych oraz technologii.

4. Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektów

W związku ze zmianą sposobu użytkowania obiektu lub części, w ramach Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego przeprowadzono **56 kontroli, w tym 6 w trakcie budowy**. W oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane dokonano odbioru **17 obiektów** i wydano stanowisko w formie opinii sanitarnej. W oparciu o art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej dokonano odbioru 31 obiektów i wydano **31 opinii sanitarnych** stwierdzających spełnienie wymagań sanitarno - higienicznych, w związku ze zmianą sposobu użytkowania części lub całych obiektów. W 6 obiektach odbiory były przeprowadzane dwukrotnie z uwagi na nieprawidłowości. Obiekty, które podlegają nadzorowi bieżącemu były częściowo kontrolowane przy współudziale nadzoru bieżącego poszczególnych sekcji, głównie to budynki i lokale, gdzie nie było pozwolenia na budowę.

W roku 2023 najczęściej otwieranymi obiektami przez mieszkańców Jaworzna były obiekty związane z gastronomią i sprzedażą artykułów żywnościowych, które otwierali indywidualni przedsiębiorcy, tworząc dla siebie stanowiska pracy. Inne obiekty, które były również w znacznej ilości to zakłady fryzjerskie i kosmetyczne. Powstało wiele nowych zakładów produkcyjnych lub rozbudowały się już istniejące, co potwierdzają powyższe dane. Została zgłoszona do odbioru 1 placówka szkolna, 3 placówki przedszkolne to obiekty istniejące w związku z remontem, przebudową kuchni i zaplecza kuchennego, zmodernizowane i dostosowane do aktualnych przepisów sanitarnych oraz odebrane w oparciu o uzgodnioną dokumentację projektową oraz 1 przedszkole nowopowstałe. W trakcie kontroli odbieranych obiektów zwracano uwagę na realizację obiektów zgodnie z uzgodnioną dokumentacją. Sprawdzano, czy są zagwarantowane odpowiednie warunki pracy dla pracowników, właściwe ciągi technologiczne w obiektach gastronomicznych, w placówkach przedszkolnych oraz czy stosowane materiały budowlane i wykończeniowe są właściwe pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych. Przy kontrolach obiektów zgłaszanych do odbioru, pracownicy Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego spotykają się z brakiem zgodności wykonania inwestycji z dokumentacją projektową. Ogólnie wydano **72 decyzje płatnicze** za czynności kontrolne do opinii sanitarnych dla nowo odbieranych obiektów i uzgodnieniami dokumentacji projektowej.

5. Współpraca z innymi organami:

- Współpraca z Urzędem Miejskim w Jaworznie z Wydziałem Urbanistyki i Architektury w zakresie uzgadniania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, warunków zabudowy i przy zmianie sposobu użytkowania obiektów, później kontrolowanych.
- Współpraca z Urzędem Miejskim z Wydziałem Ochrony Środowiska również realizowana jest na etapie prowadzonych postępowań w sprawie ocen oddziaływania na środowisko.
- Współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w zakresie przekazywania stanowisk PPIS w Jaworznie dot. odbiorów i dopuszczeń do użytkowania obiektów budowlanych, w oparciu o art. 56 ustawy Prawo Budowlane (17 opinii sanitarnych).
- Współpraca z nadzorem bieżącym - wspólne czynności kontrolne w obiektach, w których później sprawowany jest bieżący nadzór.

OŚWIATA ZDROWOTNA

I. Zakres działań

Działania w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2023 roku wynikały z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektora Sanitarnego i Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz sytuacji epidemiologicznej. Podejmowane przedsięwzięcia prozdrowotne miały na celu zapobieganie chorobom zakaźnym oraz kształtowanie wśród społeczeństwa właściwych postaw i zachowań prozdrowotnych. W 2023 roku w zakresie oświaty zdrowotnej inicjowane, organizowane i koordynowane były opisane poniżej programy oraz akcje prozdrowotne

II. Programy edukacyjne

1. Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV

W roku 2023 w ramach działań przeprowadzono realizację wojewódzkiego Projektu „Warto wiedzieć o HIV i AIDS” w 8 szkołach ponadpodstawowych. Projekt miał na celu podniesienie poziomu wiedzy młodzieży na temat profilaktyki zakażeń wirusem HIV i choroby AIDS, w tym dróg zakażenia. W projekcie wzięło udział 1402 uczniów. W ramach działań przeprowadzono konkurs dla uczniów szkół ponadpodstawowych na najlepszy spot lub grafikę zachęcającą społeczeństwo do wykonania testu w kierunku HIV, w którym uczestniczyło 22 uczniów. Podczas obchodów Światowego Dnia AIDS wygłoszono prelekcję na temat HIV i AIDS w I Liceum Ogólnokształcącym w Jaworznie, w której uczestniczyło 30 uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W celach edukacyjnych prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych, podmiotach leczniczych i podczas wydarzeń kulturalnych. Łączna liczba odbiorców to 42 101 osób. W ramach Europejskiego Tygodnia Testowania oraz Światowego dnia HIV/AIDS zamieszczano posty na stronie internetowej i mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter). Liczba odbiorców tych działań to 491 osób.

2. Program edukacyjny „Ars, czyli jak dbać o miłość?”

Program „Ars, czyli jak dbać o miłość” dotyczy profilaktyki używania substancji psychoaktywnych i jest adresowany do uczniów szkół ponadpodstawowych. Celem głównym programu jest ograniczenie niekorzystnych następstw zdrowotnych, prokreacyjnych i społecznych związanych z używaniem i nadużywaniem substancji psychoaktywnych przez młodzież wchodzącą w dorosłe życie. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół ponadpodstawowych oraz przeprowadzono szkolenie dla koordynatorów szkolnych. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 7 z 11 szkół ponadpodstawowych przystąpiło do realizacji programu. Edukacją objęto 256 uczniów oraz 175 rodziców. W ramach programu prowadzono zajęcia edukacyjno – warsztatowe z profilaktyki stosowania używek w 2 szkołach ponadpodstawowych z Jaworzna. W zajęciach uczestniczyło 594 uczniów. W czasie trwania programu wizytowano 3 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 2 583 osoby.

3. Program profilaktyczny „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

- program o zasięgu wojewódzkim

Jest to program profilaktyki uniwersalnej bazujący na metodach aktywizujących, adresowany do młodzieży w wieku 13-15 lat. Celem programu jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji na temat „dopalaczy” i zagrożeń wynikających z ich używania, a w konsekwencji zwiększenia ostrożności i zmniejszenia otwartości na kontakty z tymi produktami. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół podstawowych oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów szkolnych, w którym uczestniczyło 5 osób. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 12 szkół z 22 szkół podstawowych. Edukacją objęto 647 uczniów i 224 rodziców. W ramach programu prowadzono zajęcia edukacyjno – warsztatowe z profilaktyki stosowania nowych narkotyków w 8 szkołach podstawowych z Jaworzna. W zajęciach uczestniczyło 639 uczniów. W czasie trwania programu wizytowano 6 placówek realizujących program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 702 osób.

4. Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”

Głównym celem programu jest opóźnienie lub zapobiegnięcie inicjacji tytoniowej wśród dzieci i młodzieży, pokazanie atrakcyjności życia w środowisku wolnym od dymu tytoniowego, zwiększanie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów. Grupą docelową do której skierowany jest nowy program, są dzieci w IV klasie szkoły podstawowej (grupa wiekowa 9-10 lat). W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół podstawowych oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów szkolnych, w którym uczestniczyło 10 nauczycieli. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowało 15 z 22 placówek. Edukacją objęto 560 uczniów oraz 559 rodziców. Prowadzono zajęcia edukacyjno – warsztatowe z profilaktyki stosowania wyrobów z nikotyną w 3 szkołach podstawowych. W zajęciach uczestniczyło 335 uczniów klas IV. W czasie trwania programu wizytowano 8 placówek realizujących program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 293 osób.

5. Program „Klub Zdrowego Przedszkolaka”

- program o zasięgu wojewódzkim

Wojewódzki Projekt pt. „Klub Zdrowego Przedszkolaka” dedykowany jest dzieciom przedszkolnym, rodzicom i opiekunom oraz nauczycielom wychowania przedszkolnego, a jego celem jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat postaw prozdrowotnych, propagowanie zdrowego stylu życia oraz wspieranie prawidłowego rozwoju dzieci. Zajęcia w projekcie są podzielone i poruszały następujące zagadnienia:

- profilaktyka chorób wirusowych przenoszonych drogą kropelkową;
- profilaktyka chorób zakaźnych;
- bezpieczne korzystanie ze słońca;
- profilaktyka chorób odkleszczowych.

W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom przedszkoli oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów przedszkolnych, w którym uczestniczyło 8 nauczycieli wychowania przedszkolnego. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 do realizacji wojewódzkiego projektu ph. „Klub Zdrowego Przedszkolaka” przystąpiło 15 z 20 placówek przedszkolnych. Działaniami objęto 3 887 dzieci w wieku przedszkolnym oraz 4 850 rodziców i opiekunów. Prowadzono zajęcia edukacyjno – warsztatowe z zakresu promocji zdrowia dla dzieci w wieku przedszkolnym. W zajęciach uczestniczyło 848 przedszkolaków. W czasie trwania programu wizytowano 3 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 1794 osób.

6. Program profilaktyki WZW B i C „Podstępne WZW”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest wzrost wiedzy uczniów szkół ponadpodstawowych na temat zagrożeń wynikających z zakażeń HBV i HCV oraz sposobów ich zapobiegania. Adresatami programu są uczniowie szkół ponadpodstawowych, kadra pedagogiczna, rodzice i opiekunowie. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół ponadpodstawowych oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów szkolnych. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowany był w 9 placówkach. Edukacją objęto 864 uczniów. O programie poinformowano 1 106 rodziców. W czasie trwania programu wizytowano 3 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 151 osób.

7. Program „Wybierz Życie - Pierwszy Krok”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy. Adresatami programu są uczniowie I klas szkół ponadpodstawowych, rodzice i opiekunowie uczniów oraz kadra pedagogiczna. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół ponadpodstawowych oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów szkolnych. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 w programie wzięło udział 11 szkół. Edukacją objęto 1018 uczniów i 857 rodziców. W czasie trwania programu wizytowano 4 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 1340 osób.

8. Program „Znamie! Znam je?”

- program o zasięgu wojewódzkim

Celem programu jest budowanie wśród młodzieży świadomości w zakresie profilaktyki czerniaka oraz odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw. Upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry. Adresatami działań są uczniowie szkół ponadpodstawowych. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom szkół ponadpodstawowych oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów

szkolnych. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 program edukacyjny prowadzony był w 11 szkołach ponadpodstawowych. Edukacją objęto 1606 uczniów oraz 1417 rodziców. W czasie trwania programu wizytowano 3 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 260 osób.

9. „Czyste Powietrze wokół nas”

- program o zasięgu wojewódzkim

Program adresowany jest do dzieci 5 i 6-letnich uczęszczających do przedszkoli oraz ich rodziców i opiekunów. Jego głównym celem jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub, gdy dorośli palą przy nich tytoń. W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom przedszkoli oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów przedszkolnych, w którym uczestniczyło 8 nauczycieli wychowania przedszkolnego. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowany był w 15 przedszkolach z udziałem 821 dzieci. Liczba rodziców objętych edukacją to 603. Prowadzono zajęcia edukacyjno – warsztatowe z zakresu profilaktyki antytytoniowej w 2 placówkach. W zajęciach uczestniczyło 178 przedszkolaków. Ponadto program promowano w lokalnej prasie, liczba czytelników to 36 000. W czasie trwania programu wizytowano 3 placówki realizujące program. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 728 osób.

10. „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”

Program skierowany jest do placówek wychowania przedszkolnego. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych u dzieci przedszkolnych. Główne założenie programu:

- zrozumienie czym jest rolnictwo i produkty ekologiczne;
- kształtowanie umiejętności wyboru produktów ekologicznych;
- propagowanie zdrowego stylu życia;
- zwiększanie wiedzy i świadomości przedszkolaków o nawykach higieniczno-zdrowotnych.

W celu realizacji przedstawiono założenia programowe dyrektorom przedszkoli oraz przeprowadzono szkolenie online dla koordynatorów przedszkolnych, w którym uczestniczyło 8 nauczycieli wychowania przedszkolnego. Następnie odbyła się dystrybucja materiałów edukacyjnych. W roku szkolnym 2022/2023 program realizowany był w 15 przedszkolach. Edukacją objęto 712 dzieci oraz 482 rodziców. Założenia programu promowano na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie. Liczba odbiorców tych działań to 28 osób.

11. Światowy Dzień Zdrowia – 7 kwietnia

W 2023 roku przebiegał pod hasłem WHO: „Zdrowie dla Wszystkich” W ramach Światowego Dnia Zdrowia prowadzono akcje promujące zdrowie w 3 placówkach szkolnych

na terenie miasta Jaworzna. W akcjach brało udział 253 uczniów. Ponadto zamieszczono posty informacyjne w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE w Jaworznie, łączna liczba odbiorców to 338.

12. Wojewódzka akcja „Nowe narkotyki – Nowe zagrożenia”

Głównym celem akcji jest zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, w szczególności nowych narkotyków, ale także alkoholu, tytoniu oraz leków. Zadaniem akcji jest dostarczenie młodym ludziom podstawowych informacji w kontekście używania środków psychoaktywnych, w celu zwiększenia ostrożności młodzieży i zmniejszania ich otwartości na kontakty z tymi produktami. Akcja ma na celu zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne i zagrożenia wynikające z korzystania ze środków psychoaktywnych w tym głównie nowych narkotyków, a także profilaktykę uzależnień. Interwencja skierowana jest do ogółu społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 15-30 lat, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, rodziców/opiekunów, a także organizatorów wypoczynku zimowego i letniego. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 32 800 osób. Organizowano zajęcia edukacyjno - warsztatowe wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz prowadzono zajęcia warsztatowe dot. używek podczas wypoczynku zimowego i letniego. Akcję promowano w lokalnej prasie oraz prowadzono dystrybucję materiałów edukacyjnych do placówek oświatowych. Zamieszczono też informacje o akcji na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 89 929 osoby.

13. Wojewódzka akcja „Łap słońce z głową”

Celem akcji jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa związanych z bezpieczeństwem korzystania z promieni słonecznych w okresie letnim. Celami dodatkowymi jest rozpowszechnianie informacji o negatywnych konsekwencjach nadmiernego promieniowania UV, zwłaszcza u dzieci i młodzieży. Zwrócenie uwagi na problemy zdrowotne wynikające z nieodpowiedzialnego korzystania z promieniowania ultrafioletowego (UV) w solariach. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 29 400 osób. Organizowano pogadanki wśród uczniów szkół podstawowych oraz uczestników wypoczynku letniego. Akcję promowano w lokalnej prasie oraz prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych oraz kąpielisk miejskich. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 50 438 osoby.

14. Wojewódzka akcja „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”

Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości dotyczącej korzyści wynikających ze szczepień ochronnych, zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom profilaktycznym (obowiązkowym i zalecanym). Grupą docelową jest ogół

społeczeństwa ze szczególnym uwzględnieniem: rodziców dzieci w wieku 0-3 oraz dzieci przedszkolnych, studentów uczelni wyższych, osób starszych, osób podróżujących. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 31 825 osób. Organizowano pogadanki wśród dzieci w wieku przedszkolnym. Akcję promowano w lokalnych podmiotach leczniczych. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 90 834 osoby.

15. Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Celem akcji jest promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków oraz zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia każdego z nas jest zjawisko antybiotykooporności. Narastanie tego zjawiska to w dużej mierze skutek niewłaściwego stosowania i nadużywania antybiotyków. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 30 800 osób. Zorganizowano wystawę plakatów informacyjno – edukacyjnych w Poradniach Specjalistycznych SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie, gdzie widziało ją ok. 1000 osób. Akcję promowano w lokalnych podmiotach leczniczych. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych do placówek oświatowych. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 63 093 osoby.

16. Bezpieczeństwo dzieci podczas wypoczynku letniego oraz zimowego

Celem akcji „Bezpieczne Wakacje” jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. Śląskiego. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 24 300 osób. Przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas wypoczynku letniego, wyedukowano 652 uczestników wypoczynku. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych oraz miejscach wypoczynku letniego. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 61 375 osób. Celem akcji „Bezpieczne Ferie” jest stworzenie bezpiecznych warunków wypoczynku dzieci i młodzieży na terenie woj. śląskiego poprzez prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej, w zakresie bezpiecznych zachowań zdrowotnych. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych, które zostały wyeksponowane w placówkach szkolnych oraz miejscach wypoczynku zimowego. Przeprowadzono pogadanki na temat bezpiecznych zachowań dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych, wyedukowano 58 uczestników wypoczynku. Akcję promowano w lokalnej prasie. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych

(Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 35 692 osób.

17. Profilaktyka zatruć grzybami (bezpieczne grzybobranie)

Akcja edukacyjna dotycząca grzyboznawstwa i zatruć grzybami. W ramach realizacji akcji prowadzono punkt informacyjno – edukacyjny połączony z dystrybucją materiałów podczas lokalnych wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 30 800. Ponadto promowano akcję w lokalnej prasie, gdzie artykuł widziało 20 000 czytelników. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 51 704 osoby.

18. Profilaktyka wad postawy ph. „Lekki tornister”

Wojewódzka akcja skierowana do uczniów szkół podstawowych, a zwłaszcza klas I-III. Celem interwencji jest podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu, szczególnie zwrócenie uwagi na wciąż istniejący problem przeciążonych plecaków i tornistrów uczniów. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 25 700 osób. Przeprowadzono pogadanki na temat profilaktyki wad postawy wśród uczniów klas I-VI, wyedukowano 4 447 uczniów. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 36 536 osób.

19. Kampania informacyjna „Wybieraj Bezpieczną żywność” #EUChooseSafeFood

Celem kampanii jest zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat roli nauki w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności w Unii Europejskiej oraz zachęcenia obywateli do dokonywania świadomych wyborów żywieniowych. Kampania skierowana jest do grupy odbiorców, którzy nie są specjalistami w dziedzinie bezpieczeństwa żywności i odżywiania w wieku od 25 do 45 lat, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i młodych rodziców. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 25 700 osób. Przeprowadzono prelekcje na temat bezpieczeństwa żywności wśród uczniów i seniorów. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w formie elektronicznej w placówkach szkolnych.. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 26 619 odbiorców.

20. Kampania informacyjno – edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Celem kampanii jest propagowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami oraz zwiększenie społecznej świadomości w zakresie profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze. Kampania skierowana jest do ogółu społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem: kadry pedagogicznej, dzieci i młodzieży, rodziców i opiekunów, seniorów oraz rolników. W ramach realizacji akcji w 2023 r. prowadzono promocję połączoną

z dystrybucją materiałów informacyjno – edukacyjnych podczas wydarzeń kulturalnych, w których brało udział 31 800 osób. Przeprowadzono prelekcje na temat profilaktyki chorób odkleszczowych wśród dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym i seniorów. Prowadzono dystrybucję materiałów informacyjno – edukacyjnych w placówkach szkolnych, przedszkolnych i instytucjach użyteczności publicznej. Zamieszczono informacje o akcji w lokalnych mass mediach oraz na stronie internetowej i w mediach społecznościowych (Facebook, Instagram i Twitter) PSSE Jaworzno. Łącznie wszystkimi działaniami objęto 72 552 osoby.

III. Podsumowanie

W roku 2023 przeprowadzono następujące działania z zakresu działalności oświatowo - zdrowotnej:

- wizytacje placówek nauczania i wychowania: 19
- szkolenia organizowane przez PSSE Jaworzno: 9
- narady z instytucjami i organizacjami: 76

Współpraca nawiązana przez PSSE Jaworzno w zakresie działalności oświatowo-zdrowotnej i promocji zdrowia z innymi jednostkami i instytucjami na terenie powiatu:

- Biuro Promocji i Informacji Urzędu Miejskiego w Jaworznie;
- Wydział Zdrowia Urzędu Miejskiego w Jaworznie;
- Miejskie Centrum Kultury i Sportu w Jaworznie;
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Jaworznie;
- Placówki oświatowe z terenu miasta Jaworzna (przedszkola, szkoły podstawowe, szkoły ponadpodstawowe);
- Zakłady Opieki Zdrowotnej w Jaworznie;
- SP ZOZ Szpital Wielospecjalistyczny w Jaworznie;
- Miejska Biblioteka Publiczna w Jaworznie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaworznie;
- Komenda Miejska Policji w Jaworznie;
- Klub Seniora „Senior+” w Jaworznie;
- Ośrodek edukacji „Geosfera” w Jaworznie;
- Dzienny Dom „Senior – Wigor” w Jaworznie;
- Miejski Zarząd Dróg i Mostów w Jaworznie;
- Lokalne mass media.